

2017

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SIA "AC Konsultācijas"

STRAZDES BĒRNU NAMA REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

Pasūtītājs: Kurzemes plānošanas reģions, Avotu iela 12, Saldus, LV-3801

Izpildītājs: SIA "AC Konsultācijas", Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

Kontaktpersona: Plāna izstrādes vadītāja Ārija Martukāne, tel. 67873810

Plāna izstrādes koordinatore Lelde Šarķe, lelde.sarke@ack.lv, tel. 67873810

Satura rādītājs

Saīsinājumu saraksts	3
Galveno jēdzienu skaidrojums	5
Ievads	9
1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums.....	10
2. Esošās situācijas apraksts	14
2.1. Strazdes BSAC izvietojums.....	14
2.2. Strazdes BSAC pieejamība	16
2.3. Īsa Strazdes BSAC darbības vēsture.....	16
2.4. Informācija par Strazdes BSAC esošajiem bērniem.....	18
2.5. Informācija par Strazdes BSAC personāla resursiem.....	19
2.6. Strazdes BSAC esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze	21
2.7. Informācija par Strazdes BSAC budžetu	23
2.8. Aizbildņi, audžuģimenes, adoptētāji un viesģimenes Talsu novadā	24
3. Priekšlikumi Strazdes BSAC reorganizēšanai	26
3.1. Risinājums Strazdes BSAC ēkas turpmākai izmantošanai.....	26
3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem	27
3.3. Strazdes BSAC bērnu pārvietošanas plāns	28
3.4. Risinājums personāla resursu tālākai izmantošanai.....	30
3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks.....	31
3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti	33
Pielikumi	42
1. pielikums.....	42
2. pielikums.....	45
3. pielikums.....	46
4. pielikums.....	49
5. pielikums.....	58

Saīsinājumu saraksts

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

BSAC – Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem

BSAC bērni – Ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus BSAC pakalpojumus

BTAL – Bērnu tiesību aizsardzības likums

DI – Deinstitutionalizācija

DSPC – Daudzfunkcionāls sociālo pakalpojumu centrs

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

ETS- Eiropas teritoriālā sadarbība

FT – Funkcionāli traucējumi

GRT – Garīga rakstura traucējumi

ĢVPP – Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums

KPR – Kurzemes plānošanas reģions

KPR DI plāns – Kurzemes plānošanas reģiona deinstitutionalizācijas plāns

LNAP - Latvijas Nacionālās attīstības plāns

LM – Labklājības ministrija

MK – Ministru kabinets

MK 313 – Ministru kabineta 16.06.2015. noteikumi Nr.313 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitutionalizācija” īstenošanas noteikumi”

MK 338 – Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumi Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Projekts – Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēts projekts Nr.9.2.2.1./15/l/004 „Kurzeme visiem”

SBSP – Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi

Strazdes bērnu nama reorganizācijas plāns

SPSR – Valsts informācijas sistēma Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs

Strazdes BSAC – Strazdes Bērnu nams

VSAC “Liepāja” – Valsts sociālās aprūpes centra “Kurzeme” filiāle “Liepāja”

VSAC “Rīga” – VSAC “Rīga” filiāle “Rīga”

Galveno jēdzienu skaidrojums

Alternatīvā aprūpe – bērnu, kas palikuši bez vecāku gādības, aprūpe. ANO Bērnu tiesību konvencijā izmantots un starptautiski atzīts jēdziens. Nostiprināts un detalizēti skaidrots ANO Ģenerālās asamblejas 64.sesijā pieņemtajā rezolūcijā 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”.¹ Latvijas normatīvos aktos *alternatīvās aprūpes* jēdziena vietā tiek izmantots *ārpusģimenes aprūpes* jēdziens. Latvijā formālo ārpusģimenes aprūpi nodrošina aizbildnis, audžuģimene vai bērnu aprūpes iestāde.²

Audžuģimene – ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimenes vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana bioloģiskajā ģimenē līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē.³

Bārenis – bērns, kura vecāki ir miruši vai likumā noteiktajā kārtībā atzīti par mirušiem.⁴

Bez vecāku gādības palicis bērns – bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.⁵

Bērnu aprūpe – ikdienas uzturēšana, kas ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu, audzināšanu, kā arī garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu neatkarīgai dzīvei.⁶

Daudzfunkcionāls sociālo pakalpojumu centrs – centrs, kas nodrošina vairāku veidu sociālos pakalpojumus dažādām klientu grupām, kā arī iesaista klientus sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes pasākumos, nepieļaujot savstarpēji nesaderīgu klientu grupu darbību vienlaikus.⁷

1 The United Nations. Guidelines for the Alternative Care of Children. 2009. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E

2 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

3 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

4 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

5 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

6 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

7 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. XXIII nodaļa.

Deinstitucionalizācija (DI) – pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimenes vidē.⁸ DI ir ilgstošs process, kura laikā pakalpojumus institūcijās aizstāj ar pakalpojumiem personas dzīvesvietā.

ES Kopējās vadlīnijas – Eiropas Komisijas izstrādātas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionāliem uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.⁹

Ģimenes atbalsta centrs – vieta, kurā nodrošina dažādus sociālos pakalpojumus (piemēram, sociālo darbu vai karitatīvo sociālo darbu, sociālo aprūpi un/vai sociālo rehabilitāciju) ģimenēm un bērniem ikdienas funkcionēšanas prasmju uzlabošanai (piemēram, savstarpējo attiecību, saskarsmes un konfliktu risināšanas prasmju attīstīšanai).

Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums – sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma vieta un forma, kurā paredz bērna aprūpes organizēšanu mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm, kas veicina ģimenisku sajūtu un individuālu pieeju, ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (šī aprūpe tiek organizēta speciāli izveidotās grupās).¹⁰

Individuālo vajadzību izvērtēšana – process, kura gaitā tiek noteikts bērna stāvoklis, situācija, raksturlielumi u.c. rādītāji.¹¹

Infrastruktūra – teritoriālās struktūras sastāvdaļa, kuru veido transporta, sakaru, enerģētikas, ūdenssaimniecības un citu tīklu un objektu sistēmas, kā arī mājokļi un citi objekti un to izkārtojums kādā teritorijā.¹²

Jauniešu māja – vieta, kurā nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu. “Jauniešu māja” var tikt veidota kā atsevišķas dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietas (tai skaitā dzīvojamās mājas vai dzīvokļi).¹³

Kopienas pakalpojumi – pašvaldības nodrošināti sabiedrībā balstītie pakalpojumi dažādām kopienas iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, ģimenēm, veciem cilvēkiem, bērniem bāreņiem) atbilstoši

8 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

9 Publicētas: 2013. gads, www.deinstitutionalisationguide.eu

10 European Expert Group on the Transition from Institutional to Family Based Care.

“Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care”. 28.lpp

<http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

11 „Bāreņa un bez vecāku gādības palikuša bērna attīstības vērtēšanas kritēriju un individuālā izvērtējuma metodika”,

http://www.lm.gov.lv/upload/berni_c/berna_metodika_aa_gala_220716.pdf

12 „Noteikumi par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam”, <https://likumi.lv/doc.php?id=139505>

13 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. 43. pants. <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

viņu specifiskajām vajadzībām. Kopienas pakalpojumi visbiežāk tiek nodrošināti, lai sniegtu atbalstu un risinātu sociālās problēmas.

Pakalpojums ģimenes vidē – alternatīvās aprūpes veids, kurā īstermiņā vai ilgtermiņā bērnam tiek nodrošināta aprūpe audžuģimenē vai aizbildnībā un šī aprūpe tiek nodrošināta aprūpes sniedzēja dzīvesvietā.¹⁴

Pamatnostādnes – ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”¹⁵

Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi – Sociālie pakalpojumi “Eiropas kopējo vadlīniju pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi” izpratnē, kas tiek sniegti vai plānoti ārpus sociālās aprūpes institūcijām (VSAC un BSAC). Šie sociālie pakalpojumi personai sniedz atbalstu FT radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, un bērnu gadījumā – augt ģimenes vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību. Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem ietver aprūpi ģimenes vidē: pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī uzturēšanos ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai “jauniešu mājā”.¹⁶

Specializēta audžuģimene – īpaši sagatavota audžuģimene, kura nodrošina bērna vecumam, individuālajai attīstībai un sociālajām iemaņām atbilstošu aprūpi¹⁷- piemēram, specializētā audžuģimene bērniem ar GRT, FT. Specializētai audžuģimenei nepieciešama speciāli sagatavota vide, zināšanas, prasmes bērna uzņemšanai un aprūpei.¹⁸

Standarti – FICE (*Fédération Internationale des Communautés Educatives*), IFCO (*International Foster Care Organisation - Starptautiskā Audžuvecāku organizācija*) un SOS Children's Villages (*SOS bērnu ciemati*) izstrādāti ārpusģimenes aprūpes kvalitātes standarti Eiropā “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”.¹⁹

¹⁴EuropeanExpertGroupontheTransitionfromInstitutional to FamilyBasedCare.

“CommonEuropeanGuidelinesontheTransitionfrominstitutional to Community-basedCare”. 26.lpp

<http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

¹⁵ Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

¹⁶ Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

¹⁷ Latvijā pirmā pētījuma par audžuģimenēm prezentācija.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/6/faktu_lapa_31102016.pdf

¹⁸ Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”.

<http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

¹⁹ Quality4Children Standarts. DefenceforChildrenInternational, 2007. www.quality4children.info

Terapeitiskā audžuģimene – audžuģimene, kas nodrošina drošu ģimenes vidi un terapeitisko un ārstniecisko aprūpi bērniem, kas cietuši no vardarbības, bērniem ar FT un komplicētām vajadzībām.²⁰ Līdzīgas nozīmes jēdziens ir “specializētas audžuģimenes”.

²⁰ Bērnu individuālo vajadzību izvērtējumā lietots jēdziens

Ievads

SIA “AC Konsultācijas” izstrādā reorganizācijas plānu Strazdes Bērnu namam (turpmāk tekstā – Strazdes BSAC). Reorganizācijas plānu veido četras nodaļas – reorganizācijas mērķis un pamatojums, Strazdes BSAC esošās situācijas apraksts, priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, kā arī kopsavilkumi un rekomendācijas.

Strazdes BSAC reorganizācijas mērķa un pamatojuma sadaļā skaidrota nepieciešamība pēc pārmaiņām bērnu aprūpē, lai nodrošinātu bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošu aprūpi, kas atbilst mūsdienu prasībām un starptautiskajiem standartiem.

Esošās situācijas aprakstā ietverta informācija par Strazdes BSAC izvietojumu, pieejamību, darbības vēsturi, bērniem, personāla resursiem, esošo infrastruktūru un budžetu. Esošās situācijas apraksta izstrādē izmantotas vairākas datu ieguves metodes – informācijas pieprasīšana no Strazdes BSAC, Talsu novada Sociālā dienesta un bāriņtiesas, dokumentu un statistikas datu analīze; Strazdes BSAC darbinieku anketēšana; sarunas ar bērniem. Strazdes BSAC esošās ēkas tehniskā stāvokļa novērtēšanai veikta Strazdes BSAC būves vizuālais novērtējums, identificējot nepieciešamos darbus infrastruktūras turpmākai uzturēšanai un izmantošanai.

Sadaļā **priekšlikumi Strazdes BSAC reorganizēšanai** sniegti priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, t.sk. alternatīvas ēku turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, Strazdes BSAC bērnu pārvietošanas plānam, personāla resursu turpmākai izmantošanai, iespējamais Strazdes BSAC reorganizācijas laika grafiks un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Nodaļas izstrādes procesā no 2017. gada aprīļa līdz jūnijam tika organizētas regulāras tikšanās ar KPR, 2 tikšanās ar Strazdes BSAC vadību un darbiniekiem, 3 tikšanās ar Talsu novada pašvaldību, t.sk. 1 tikšanās ar DI vadības grupu.

Kopsavilkuma un rekomendāciju sadaļā apkopoti galvenie secinājumi par Strazdes BSAC situāciju un sniegtas rekomendācijas iesaistītajām pusēm institūcijas reorganizēšanai.

1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums

Strazdes BSAC reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus Strazdes BSAC, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sabiedrībā balstītos pakalpojumos, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei.

Strazdes BSAC reorganizācijas pamatojums.

Ilgu laiku institucionālās aprūpes formas pieaugušajiem un bērniem ir dominējušas Eiropā, tomēr institūcijās ir konstatēti cilvēktiesību pārkāpumi un pierādīta institucionalizācijas traumējošā ietekme uz bērniem. ES Kopējās vadlīnijas²¹ uzsver, ka esošā institucionālā aprūpe nevar nodrošināt uz personu vērstus pakalpojumus un nepieciešamo atbalstu, kas vajadzīgs pilnīgai integrācijai. Fiziskā nodalīšana no sabiedrības un ģimenēm būtiski ierobežo institūcijās dzīvojošo vai augušo personu spējas un gatavību dzīvei, kā arī iespējas pilnībā iesaistīties savas tuvākās kopienas un plašākas sabiedrības dzīvē. Vispārattītajām Eiropas cilvēku pašcieņas, vienlīdzības un cilvēktiesību nodrošināšanas vērtībām vajadzētu kalpot par galvenajiem principiem, attīstot 21. gadsimtam atbilstošu sociālās aprūpes un atbalsta sistēmu. Eiropas Komisijas norāda, ka ir jāsniedz palīdzība un atbalsts vājākām iedzīvotāju grupām - īpaši bērniem. *Eiropas izaugsmes stratēģijā* „Eiropa 2020”²² tika noteikti ambiciozi iesaistīšanās paplašināšanas mērķi, kuru sasniegšanai ir jāveic daudzi pasākumi mazturīgu un no sabiedrības atstumtu cilvēku integrācijas veicināšanai un pienācīgu dzīves apstākļu nodrošināšanai. ES dalībvalstu galvenais izaicinājums ir nodrošināt, lai DI process tiktu veikts tā, lai tiktu ievērotas mērķa grupu tiesības, mazināts negatīvās ietekmes risks un nodrošināts pozitīvs iznākums visām iesaistītajām personām. **DI procesam ir jānodrošina, lai jaunajā aprūpes un atbalsta sistēmā tiktu respektētas katras personas un tās ģimenes tiesības, cieņa, vajadzības un vēlmes.**

ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 *“Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”*²³ nosaka, ka dalībvalstu centieniem jābūt maksimāliem, lai garantētu, ka katram bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, tiktu noteikti un īstenoti vispiemērotākie alternatīvās aprūpes veidi. Minētajās Pamatnostādnēs ir uzsvērts, ka visos lēmumos par alternatīvo aprūpi vienmēr jāņem vērā, ka bērnu vēlams paturēt pēc iespējas tuvāk tā pierastajai dzīvesvietai, lai atvieglotu saskarsmi un bērna potenciālo atkalapvienošanos ar ģimeni, un bērna izglītība, kultūras un sociālā dzīve tiktu pēc iespējas mazāk traucēta. Savukārt, Pamatnostādņu 25.punkts nosaka, ka tur, kur vēl aizvien ir lielas aprūpes iestādes, jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs iestādes pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju deinstitucionalizācijas stratēģiju ar precīziem mērķiem un uzdevumiem.

21 Eiropas komisija. Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. 2013. www.deinstitutionalisationguide.eu

22 Europe Commission. Europe strategy 2020. https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

23 Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

Papildus tam 2007.gadā tika izstrādāti “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”²⁴, kuros uzsvērtā bērnu vajadzība pēc piesaistes, atbalstošām attiecībām, pieņemšanas, drošības, bērna vecumam atbilstošas aprūpes un stabiliem vides nosacījumiem. Standarti paredz, ka ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstībā ir maksimāli jāorientējas uz ģimenes vides vai ĢVPP nodrošināšanu.

Savukārt, BTAL 32. pants nosaka ārpusģimenes aprūpes mērķi - radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai, atbalstīt bērna centienus būt patstāvīgam.²⁵

LNAP rīcības virzienos ir noteikts, ka jāstiprina alternatīvo ģimeņu (audžuģimenes, aizbildņi) kustību, pilnveidojot bērnam sniegtos pakalpojumus ārpusģimenes aprūpes laikā.²⁶ LNAP iekļautās idejas tiek attīstītas vairākos citos plānošanas dokumentos t.sk. Rīcības plānā deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam²⁷, Ģimenes valsts politikas pamatnostādņēs 2011.-2017. gadam²⁸ un Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam²⁹.

Latvijā uzsāktais DI process un SBSP attīstība norāda uz stingrāku politisko apņemšanos jau tuvākā laikā attīstīt alternatīvas institucionālai aprūpei, kas būtu saskaņā ar bērnu tiesību normām un bērnu vajadzībām. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam ir vērsts uz ES Kopējo vadlīniju realizēšanu un vienotu pieeju ieviešanu visos plānošanas reģionos, pārejā no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi.³⁰ MK313³¹ noteikti DI uzraudzības rādītāji, kas tostarp paredz institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanu Latvijā no 1 799 līdz 720. DI galvenā ideja ir mainīt institucionālās aprūpes sistēmu, liekot primāru uzsvaru uz aprūpes nodrošināšanu ģimenes vidē un pakalpojumiem ģimenei pietuvinātā vidē bērniem, kuri palikuši bez vecāku aprūpes. Harmonizējot un attīstot Latvijas alternatīvās aprūpes sistēmu atbilstoši Eiropas vadlīnijām un starptautiskajām bērnu tiesību normām, pašvaldībās pakāpeniski ir jāveido sociālo pakalpojumu tīklojums, kas ietver gan atbalsta pasākumus bērna izcelsmes ģimenei, gan alternatīvās aprūpes formas. Starptautiskās alternatīvās aprūpes sistēmas galvenos elementus skatīt 1. attēlā.

24 Quality4Children Standarts. DefenceforChildrenInternational, 2007. www.quality4children.info

25 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <http://likumi.lv/doc.php?id=49096>

26 Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam. VARAM, http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att/?doc=13858_40-42..lpp.

27 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam. http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

28 Labklājības ministrija. Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/Impamn_200111_gvp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

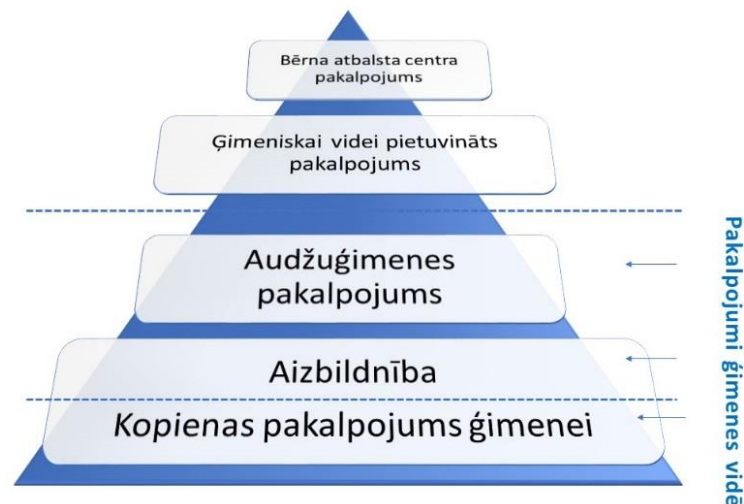
29 Labklājības ministrija. Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

30 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam. http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 1. maijā.

31 MK Noteikumi Nr. 313. Pieejami <https://likumi.lv/ta/id/274957-darbibas-programmas-izaugsmes-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei>

Attēls 1

Starptautiski atzīti bērnu alternatīvās aprūpes sistēmas elementi³²

Bērna vajadzībās balstītas alternatīvās aprūpes sistēmas pamatelements ir attīstīti pakalpojumi ģimenes vidē t.i. pakalpojumi, kuri tiek nodrošināti ģimenē - izcelsmes, tuvinieku, adoptētāju, aizbildņu vai audžuģimenē. Lai pēc iespējas novērstu bērna izņemšanu no ģimenes būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus ģimenēm* ar vidējiem un augstiem riskiem³³. Piemēram, specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana izcelsmes jeb bioloģiskajā ģimenē. Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējam specializētās (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi),vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās

32 Bērna vajadzībās balstīts audžuģimeņu sistēmas modelis Latvijā. Nodibinājums Sociālo pakalpojumu aģentūra. 2016.g. http://www.lps.lv/uploads/docs_module/Petijums%20par%20Latvijas%20ag%20kustibas%20tendencem.pdf

33 Riska novērtēšanas kritērijus skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.10372.pielikumā.

intervences. Prakse norāda uz saistību – attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

Tomēr, ja runā par bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, alternatīvas aprūpes sistēmas pamatā primāri būtu jābūt bērna palikšanai savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem, ikdienas dzīvi un atbalsta sistēmām t.i. *aizbildnībā*. Šajā gadījumā pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Kā otrs nozīmīgākais elements šajā sistēmā ir *audžuģimene*, kas ir starptautiski atzīts par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam.

Sistēmas trešo elementu veido *ģimeniskai videi pietuvināti alternatīvās aprūpes pakalpojumi*. Šajā gadījumā bērna aprūpe tiek organizēta mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas. Tādējādi šai aprūpes formai jāveicina ģimeniska sajūta un jānodrošina individuāla pieeja. Atšķirībā no iepriekš nosauktajām, šī aprūpes forma tiek organizēta speciāli izveidotās ģimenes tipa mājvietās, nelielās bērnu grupās. Ārpus Latvijas šis pakalpojums bieži tiek izmantots, ja nav pietiekams audžuģimeņu skaits un vienlaicīgi bērnam nav iespējas dzīvot ģimenē. Dažkārt iezīmējas sasaiste ar specifiskām bērnu grupām, kurām neesot piemērota dzīvošana audžuģimenē. Tā, piemēram, daudzās Eiropas valstīs bērniem, kuri ir vecāki par 15 gadiem, neizmanto audžuģimeņu pakalpojumus, bet ĢVPP – „jauniešu mājas”.

Par pēdējo alternatīvās aprūpes sistēmas elementu var uzskatīt pakalpojumus *bērna atbalsta centra*³⁴ (angļu v. ekvivalents *residential care*), kuri būtu jānodrošina visretāk, vismazākajam bērnu skaitam un tikai īpašos gadījumos. Tie tiek nodrošināti gadījumos, kad bērna ikdienas dzīves un labsajūtas nodrošināšanai nepieciešama dažādu speciālistu sadarbība, intensīva psihiskās, fiziskās vai garīgas veselības aprūpe un/vai diennakts novērošana, vai konstatēta bērna fizisko, psihisko, garīgo un uzvedības traucējumu kompleksitāte. Bērna atbalsta centru pakalpojumus raksturo laikā ierobežotas uzturēšanās iespēja, regulāra bērna stāvokļa izmaiņu izvērtēšana, neliels bērnu skaits, liels speciālistu skaits uz vienu bērnu (7 un vairāk) un specializācija konkrētas problēmu grupas risināšanai. Pakalpojums var tikt organizēts kā specializētas programmas (piem., terminēta atbalsta programma pusaudžiem ar jauktu problemātiku: GRT un atkarība; terminēta psihosociālo pakalpojumu programma seksuāli agresīviem bērniem u.c.). Vairākās Eiropas valstīs kā šī alternatīvās aprūpes pakalpojuma veids tiek nodrošināti pakalpojumi tranzīta centros (ar dažu dienu uzturēšanos, piem., migrācijas laikā nozaudētiem, pazudušiem bērniem, ielu bērniem). Šāda tipa alternatīvās aprūpes pakalpojumiem ir jābūt maksimāli pielāgotiem bērnu tiesībām, vajadzībām un interesēm, kā arī jāorientējas uz to pagaidu raksturu, pēc iespējas ātrāk meklējot patstāvīgus risinājumus bērna aprūpei ģimenes vidē.

³⁴Sociālās aprūpes pakalpojums ar dzīvesvietas nodrošināšanu (līdz 6 mēnešiem).

2. Esošās situācijas apraksts

Nodaļā raksturota esošā situācija Strazdes BSAC – institūcijas izvietojums un pieejamība, Strazdes BSAC darbības vēsture, informācija par institūcijā esošajiem bērniem un personāla resursiem, kā arī esošās infrastruktūras funkcionālā pielietojuma analīze un informācija par institūcijas pēdējo gadu (2014.-2016.) budžetu.

2.1. Strazdes BSAC izvietojums

Strazdes BSAC atrodas Talsu novada lauku teritorijā, Strazdes pagastā, Kāķīšos. Kāķīši atrodas 5 km attālumā no Strazdes pagasta centra, 18 km attālumā no Kandavas un 20 km attālumā no Talsiem. Novada kopējā platība ir 1763,2 km², no kuras Strazdes pagasta platība ir 42,3 km².³⁵ Pēc PMLP datiem deklarēto iedzīvotāju skaits Talsu novadā ir 30 753, Strazdes pagastā 409.³⁶

Strazdes BSAC tuvākā veselības aprūpes iestāde ir SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” Talsu filiāle³⁷, kas atrodas aptuveni 20 km attālumā. Slimnīcā pieejamas plaša speciālistu loka konsultācijas un dienas stacionārs.

Sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus bērniem sniedz Talsu novada sociālais dienests un nevalstiskās organizācijas (turpmāk – NVO). Sociālais dienests veic sociālo darbu, sniedz aprūpi mājās un Strazdes BSAC bērniem nodrošina ģimenes atbalsta personas pakalpojumu pārejai uz patstāvīgu dzīvi. Sociālais darbinieks pieņem pagasta pārvaldē - 5,2 km attālumā. Savukārt, nodibinājums „Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš”” Talsos sniedz sociālo aprūpi un rehabilitāciju bērniem ar GRT un FT.

Kopā Talsu novadā ir **37** izglītības iestādes³⁸: 13 pirmsskolas izglītības iestādes, divas sākumskolas, astoņas pamatskolas, sešas vidusskolas, viena internātpamatskola, četras mūzikas/mākslas skolas, viena profesionālās izglītības iestāde un divas augstākās izglītības iestādes. **Strazdes BSAC tuvākās izglītības iestādes** ir Virbu pamatskola – 11 km attālumā, un Dursupes pamatskola – 12 km attālumā.

Bērni un jaunieši **brīvo laiku** var pavadīt Strazdes brīvā laika pavadīšanas centrā, kas atrodas 5 km attālumā. Brīvā laika pavadīšanas centrā darbojas dramatiskais kolektīvs, koris un pūtēju orķestris,

35 Talsu novada mājas lapa (2017). <http://www.talsi.lv/strazdes-pagasts> (skatīts 07.04.2017)

36 Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās uz 01.01.2017.

http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/07022017/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

37 <http://www.ziemeļkurzemesslimnica.lv/lv/informacija/parskati.html>

38 <https://drive.google.com/file/d/0B0fCN58Y5IFhb1hMRUYxOVdGQmc/preview>

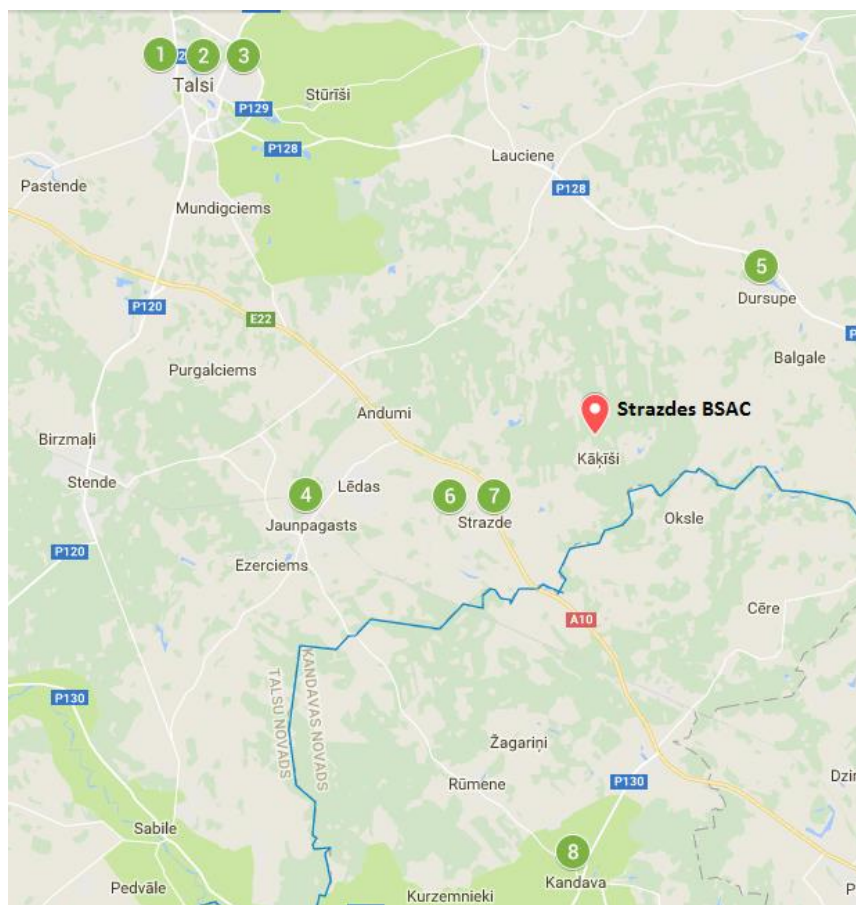
38 <http://www.talsi.lv/talsu-novada-izglitibas-iestades-un-kontakinformacija>

audēju kolektīvs, amatiertheātris, interešu klubi, izstāžu zāle un trenāžieru zāle; ēkā atrodas arī pagasta bibliotēka.

Piecu km attālumā Strazdē ir pieejams pasts un veikals³⁹, savukārt citi **sadzīves pakalpojumi** - lielāki pārtikas un apģērbu veikali, frizētavas, banku pakalpojumi – atrodas aptuveni 20 km attālumā Kandavā un Talsos.

Attēls 2

Strazdes BSAC tuvākie pakalpojumi

1. SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” Talsu filiāle
2. Talsu novada sociālais dienests
3. Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"

³⁹ <http://www.lursoft.lv/adrese/veikals-strazde-strazdes-pagasts-talsu-novads-lv-3291>

4. Virbu pamatskola
5. Dursupes pamatskola
6. Strazdes pagasta pārvalde
7. Strazdes brīvā laika pavadīšanas centrs
8. Kandava

2.2. Strazdes BSAC pieejamība

Gar Kāķīšiem ved vietējas nozīmes autoceļš V1393 (Purmale-Oksle-Cēre), kas Rietumu virzienā pēc 3,5 km savienojas ar valsts nozīmes autoceļu A10 (Rīga-Ventspils). Gan valsts nozīmes autoceļa asfaltbetona segums, gan vietējas nozīmes autoceļa grants segums ir labā stāvoklī.

Sliktāk vērtējama Strazdes BSAC pieejamība ar **sabiedrisko transportu**. Uz Kāķīšiem nekursē sabiedriskais transports, tādēļ, lai nokļūtu tuvējās pilsētās (Talsos, Kandavā, Tukumā, Saldū, Ventspilī), bērniem un jauniešiem ar kājām jāmēro 3,6 km līdz tuvākajai sabiedriskā transporta pieturai. Sabiedriskā transporta autobusi nav pielāgoti personām ar invaliditāti.

2.3. Īsa Strazdes BSAC darbības vēsture

Strazdes BSAC dibināts 1852. gadā kā patversme un skola bāreņiem⁴⁰ un tā sākotnējie īpašnieki ir bijuši Keizerlingu vācbaltu dzimta⁴¹. Muižas ēka ir vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. 1962. gadā ēka tikusi atjaunota un paplašināta ar ietilpīgu piebūvi.

Strazdes BSAC pašlaik ir Talsu novada pašvaldības pārraudzībā esoša iestāde, kas sniedz ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ar izmitināšanu abu dzimumu bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem (reģistrācijas Nr. 358).⁴² 2014. gada oktobrī Strazdes bērnu namā tika izveidota struktūrvienība (reģistrācijas Nr. 1062) „jauniešu māja”,⁴³ kurā tiek nodrošināta sociālā aprūpe, sociālā rehabilitācija un sagatavošana patstāvīgai dzīvei jauniešiem vecumā no 15 līdz 18 gadiem. Strazdes BSAC struktūrvienībā (reģistrācijas Nr. 1096) “krīžu istaba” tiek sniegti sociālās aprūpes pakalpojumi (līdz 60 kalendārajām dienām gadā) sievietēm un sievietēm ar bērniem, kuras nonākušas krīzes situācijā.

Bērnu skaita izmaiņas Strazdes BSAC

40 <http://www.talsi.lv/strazdes-bernu-nams> un iestādes sniegtā informācija

41 Pēc Latvijas Valsts vēstures arhīva 2005. gada 23. martā izsniegtās izziņas par nekustamā īpašuma piederību

42 Labklājības ministrija. Sociālā apdrošināšana. Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. <https://www.lm.gov.lv/text/1047>

43 <http://www.talsi.lv/strazdes-bernu-nams>

Bērnu skaits Strazdes BSAC ir samazinājies no 23 bērniem 2014. gadā līdz 14 bērniem 2016. gadā 31.decembrī. 2017.gada 12.aprīlī institūcijā pakalpojumus saņēma 13 bērni. Visbiežākais bērnu izstāšanās iemesls 2014. un 2015. gadā bija atgriešanās bioloģiskajā ģimenē, 2016. gadā – adopcija uz ārvalstīm un nonākšana audžuģimenē.

Tabula 1

Strazdes BSAC bērnu skaita izmaiņas un izstāšanās iemesli 2014.-2016. gadā

Gads	2014	2015	2016
Strazdes BSAC klientu kopskaits gada 31. decembrī.	23	17	14
Strazdes BSAC bērnu kopskaits gada 31.decembrī	21	15	12
Uzņemti	18	3	4
Izstājušies, t.sk.	16	6	5
<i>atgriežoties pie vecākiem</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>0</i>
<i>nonākot audžuģimenē</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
<i>adoptēti Latvijā</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>adoptēti uz ārvalstīm</i>	<i>0</i>	<i>1</i>	<i>3</i>
<i>nonākot aizbildnībā</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>uzsākot patstāvīgu dzīvi</i>	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>pārvietojot uz citu bērnu sociālās aprūpes centru</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Avots: Strazdes BSAC sniegtā informācija

Uzņemto bērnu skaita samazināšanās tendences pamatā varētu būt preventīvie pasākumi, kas tiek veikti, lai mazinātu bērnu no riska ģimenēm nonākšanu ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās. Talsu novada pašvaldība riska ģimenēm nodrošina ģimenes asistenta pakalpojumus līdz astoņām stundām nedēļā. Pakalpojuma mērķis ir sniegt atbalstu ģimenei – nodrošināt apmācību sociālo prasmju apgūšanā, bērnu aprūpē un audzināšanā, kā arī mājsaimniecības vadīšanā.

Pašvaldība un Strazdes BSAC informē, ka pašvaldībā norit intensīvs darbs ar bērnu **bioloģiskajiem vecākiem, kuriem ir pārtrauktas aizgādības tiesības**, tomēr tikai ceturrtā daļa bērnu pēdējo trīs gadu laikā atgriezās bioloģiskajās ģimenēs, bet 2016. gadā – neviens. Secināms, ka pašvaldības veiktie pasākumi nav pietiekami efektīvi, lai mazinātu laiku, ko bērni pavada institucionālā aprūpē.

Vidējais klientu uzturēšanās ilgums institūcijā visā Strazdes BSAC darbības laikā ir trīs gadi.

2.4. Informācija par Strazdes BSAC esošajiem bērniem

Strazdes BSAC 2017. gada 12.aprīlī ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēma 13 bērni⁴⁴ – sešas meitenes un septiņi zēni. Puse bērnu ir pusaudži un četri bērni ir vecumā no 7-11 gadiem. Trīs bērni ir vecumā līdz sešiem gadiem. Esošo bērnu uzturēšanās laiks Strazdes BSAC ir no diviem mēnešiem līdz sešiem gadiem. Vairums bērnu (astoņi) pašlaik iegūst pamatizglītību.

Tabula 2

Strazdes BSAC bērnus raksturojošie rādītāji

	Bērnu skaits
Dzimums	
	<i>Sieviete</i> 6
	<i>Vīrietis</i> 7
Vecums	
	<i>0-11 mēneši</i> 0
	<i>1-3 gadi</i> 1
	<i>4-6 gadi</i> 2
	<i>7-11 gadi</i> 4
	<i>12-17 gadi</i> 6
Tautība	
	<i>Latviešu tautība</i> 9
	<i>Krievu tautība</i> 1
	<i>Romu tautība</i> 2
	<i>Nav informācijas</i> 1
Reliģiskā piederība	
	<i>Ir</i> -
	<i>Nav</i> 13
Izglītības līmenis	
	<i>Bērns līdz 4 gadu vecumam, neapmeklē pirmsskolas izglītības iestādi</i> 1
	<i>Apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi</i> 2
	<i>Nepabeigta pamatizglītība</i> 8
	<i>Nepabeigta vidējā izglītība</i> 2
Bērnu uzturēšanās ilgums Strazdes BSAC	
	<i>līdz 3 mēnešiem</i> 3
	<i>4 -11 mēneši</i> 2
	<i>1-2 gadi</i> 5
	<i>3-4 gadi</i> 2

⁴⁴ Strazdes BSAC sniegtā informācija 2017. gada 12. aprīlī

	Bērnu skaits
<i>5 gadi un vairāk</i>	1
Invaliditāte	
<i>Ir</i>	1
<i>Nav</i>	12

Avots: Strazdes BSAC sniegtā informācija

Pirms nonākšanas Strazdes BSAC deviņi bērni ir dzīvojuši bioloģiskajās ģimenēs, divi bijuši aizbildnībā, viens – audžuģimenē un viens pārvietots no Ventspils novada bērnu nama “Stikli”. Visi bērni ir deklarēti Talsu novadā.

Biežāk norādītais iemesls bērnu nonākšanai Strazdes BSAC ir bērna pamešana novārtā un/vai vardarbība ģimenē. Ar bioloģiskajiem vecākiem kontaktējas viens bērns, seši ir saglabājuši kontaktu ar citiem ģimenes locekļiem, četri bērni kontaktējas arī ar viesģimeni. Pašlaik četriem bērniem tiek piemeklēta audžuģimene.

DI īstenošanas ietvaros laika posmā no 2016. gada 9. līdz 21.novembrim tika veikta BSAC bērnu individuālo vajadzību izvērtēšana. Tās laikā identificēts, ka Strazdes BSAC bērniem būtu nepieciešami šādi pakalpojumi: terapeitiskā audžuģimene – 2, audžuģimene nepilngadīgai mātei – 1, audžuģimene vienas ģimenes bērniem – 3, “jauniešu māja” – 4 bērniem. Lielākajai daļai bērnu rekomendētas sociālās rehabilitācijas nodarbības sadzīves, pašaprūpes, saskarsmes un sadarbības prasmju uzlabošanai, kā arī nodarbinātības pasākumi, brīvā laika nodarbības, specializētu ārstu konsultācijas un veselību stimulējošas terapijas (detalizētu bērnu individuālo vajadzību sarakstu skatīt 1. pielikumā).

2.5. Informācija par Strazdes BSAC personāla resursiem

Strazdes BSAC vadītājas pienākumu izpildītāja institūcijā strādā 15 gadus un vadītājas pienākumus pilda mazāk kā gadu. Viņai ir pirmā līmeņa augstākā izglītība.

2017. gada 12. aprīlī Strazdes BSAC bija 15 darbinieki, no tiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls – 10, saimnieciskais personāls – četri, administrācijas personāls – viena vadītājas pienākumu izpildītāja. **Bērnu aprūpē un rehabilitācijā iesaistīto darbinieku skaits uz vienu bērnu ir 0,77.**

Strazdes BSAC darbinieki ir vecumā no 39 līdz 74 gadiem. Darbinieku vidējais vecums ir 53,6 gadi.

Tabula 3

Straždes BSAC darbinieku vecums

Personāls	Gadi				
	20-30	31-40	41-50	51-60	61+
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	-	1	4	5	-
Saimniecības personāls	-	-	1	2	1
Administrācijas personāls	-	-	-	-	1
Darbinieki kopā	0	1	5	7	2

Avots: Straždes BSAC sniegtā informācija

9 darbinieki ir ieguvuši augstāko izglītību, 6 - vidējo vai vidējo profesionālo izglītību. Detalizētu informāciju par personāla amatiem un izglītības līmeni skatīt 4. tabulā

Tabula 4

Straždes BSAC personāla profesijas un izglītības līmenis

Darbinieka amats	Darbinieku skaits	Izglītības līmenis		
		Augstākā	Vidējā/ vidējā profesionālā	Pamata
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls:	10	8	2	0
Sociālais darbinieks	1	1		
Sociālais aprūpētājs	1	1		
Audzinātājs	4	4		
Aprūpētājs	3	1	2	
Medicīnas māsa	1	1		
Saimniecības personāls:	4	0	4	0
Kurinātājs	1		1	
Pavārs	1		1	
Strādnieks	1		1	
Šoferis	1		1	
Administrācijas personāls:	1	1		
Straždes BSAC vadītāja p.i.	1	1		

Avots: Straždes BSAC sniegtā informācija

Straždes BSAC personāla vidējais darba stāžs ir 15 gadi. 5. tabulā redzams darbinieku sadalījums pēc darba stāža.

Tabula 5

Strazdes BSAC darbinieku darba stāžs

Personāls	Gadi						
	>1	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	-	3	1	2	1	-	3
Saimniecības personāls	-	-	1	1	-	2	-
Administrācijas personāls	-	-	-	1	-	-	-
Darbinieki kopā	-	3	2	4	1	2	3

Gandrīz visu darbinieku deklarētā adrese ir Talsu novadā. Viena darbiniece ir deklarēta Kandavas novadā.

Sarunās ar Strazdes BSAC darbiniekiem lielākā daļa darbinieku izteica vēlmi sniegt SBSP bērniem un jauniešiem.

Ņemot vērā izteiktās prognozes par tālāko nākotni un darbinieku aptaujas rezultātus, darbinieku skaits, kuriem ir nepieciešama pārkvalifikācija/apmācība ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem ĢVPP nodrošināšanai, t.sk. darbam ar jauniešiem “jauniešu mājā” – 13. Darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmu sarakstu skatīt 2. pielikumā.

2.6. Strazdes BSAC esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze

Strazdes BSAC ir Talsu novada pašvaldības īpašums, kurā ietilpst zemes gabals⁴⁵ 2,28 ha platībā un dzīvojamā ēka 984,3 m² platībā. Ēkas infrastruktūras novērtēšanai veikta infrastruktūras vizuālā apsekošana.

Tabula 6

Strazdes BSAC infrastruktūras stāvokļa analīze

Infrastruktūras stāvoklis	
Apmierinošs	Neapmierinošs
Teritorijas labiekārtojums atzīstams kā labs – vide ir sakopta un labiekārtota, rotaļu laukumi ir pienācīgi uzturēti; Ēkas apmales izklātas ar bruģi; Nesošo sienu, ailu siju un pārsedzes atbilst mehāniskās stiprības un stabilitātes prasībām;	Bēniņos atrodas kaitīgās azbestcements šifera lauskas (skatīt 3. attēlu); Cokola siltinājums Austrumu pusē nav tehniski pareizi nosiltināts, nepareizi iestrādāts stiklašķiedras siets (skatīt

45 Kadastra apzīmējums 1700 014 0333.

Infrastrukturās stāvoklis	
Apmierinošs	Neapmierinošs
• Kāpnes – apmierinošā stāvoklī; • Iekšējā apdarē nav redzami ne sienu, ne grīdu bojājumi; • Apkures katls (granulu) apmierinošā stāvoklī; • Ir nodrošināta dabīgā gaisa apmaiņa; • Sanitārās telpas – tehniski apmierinošā stāvoklī; • Vides pieejamība nodrošināta uz ēkas 1. stāvu. Sanitārās telpas pieejamas personām ar kustību traucējumiem; • Jumta nesošā konstrukcija un jumta skārda klājs – apmierinošā stāvoklī; • Lietusūdens novades sistēma ir apmierinošā stāvoklī. • Sens ķieģeļu mūrējums un 1962.gadā celta piebūve ir apmierinošā stāvoklī (skatīt 6. attēlu).	• 5.attēlu); • Ēkā dažāda tipa, energoneefektīvi sildelementi, dažās vietās aizsegti, kas rada siltuma aizturēšanu; • Jumta spāru gali saskaras ar mūra sienas virsmu, saskares vietās nav hidroizolācija (skatīt 4.attēlu);

Attēls 3

Attēls 4

Azbestcements šīfera lauskas bēniņos

Jumta spāru gali

Attēls 5

Nepareizi nosiltināts ēkas cokols

Attēls 6

Ēkas piebūve

Ēkas **vispārējais tehniskais stāvoklis** vērtējams kā apmierinošs. Kopumā ēkai nepieciešams modernizēt siltummezglu, mainīt apkures sistēmu, lai iegūtu lielāku energoefektivitāti. Nepieciešams atbrīvot bēniņus no azbestcements šifera lauskām, kā arī nepieciešams veikt pilnīgu bēniņu sakārtošanu. Vēlams nosiltināt ēkas piebūvi, ņemot vērā 2014.gadā izstrādāto tehniskā apsekojuma atzinumu. Kopējais būves tehniskais nolietojums⁴⁶ – **35%**.

Ēkas **sanitārtehniskais stāvoklis** vērtējams kā apmierinošs – ēkā nav novērots pelējums vai kaitīgo posmkāju un grauzēju klātbūtne vai to esamības pazīmes; sanitārā telpas ir tīras, ar atbilstošu aprīkojumu. Strazdes BSAC pieejamie **materiālie resursi un aprīkojums atbilst bērnu vajadzībām**.

Indikatīvais ieguldījumu apjoms esošajā Strazdes BSAC infrastruktūrā, kas identificēts tehniskā novērtējuma laikā, ir 250 EUR/m², kopumā veidojot **246 075 EUR**. Veicot rekomendētos uzlabojumus Strazdes BSAC ēkā, infrastruktūras uzturēšanas izmaksas samazināsies par **30%**, attiecīgi uzturēšanas izmaksas gadā samazinātos no **10 011 EUR** līdz **7 797 EUR**, veidojot ietaupījumu 2 214 EUR/gadā.

2.7. Informācija par Strazdes BSAC budžetu

Strazdes BSAC **budžeta ieņēmumus** galvenokārt veido pašvaldību iemaksas. Strazdes BSAC ieņēmumu un izdevumu struktūru un dinamiku pēdējo trīs gadu laikā skatīt 7.tabulā.

⁴⁶ Ēkas tehnisko rādītāju un ar tiem saistīto citu ekspluatācijas rādītāju stāvokļa pasliktināšanās pakāpe noteiktā laika momentā attiecībā pret jaunu būvi dabas, klimatisko un laika faktoru ietekmē, kā arī cilvēku darbības vai bezdarbības dēļ (ēkas nolietojums).

Strazdes BSAC ieņēmumi un izdevumi 2014.-2016. gadā, EUR

Gads	2014	2015	2016
Ieņēmumi, t.sk.	169 996	178 701	177 720
<i>Pašvaldību iemaksas</i>	150 816	167 812	175 808
<i>valsts budžeta dotācija pašvaldībām (par personām, kuras ievietotas institūcijā līdz 01.01.1998.)</i>	17 074	8 540	0
<i>Ieņēmumi no pašu saimnieciskās darbības</i>	2 106	2 349	1 912
Ziedojumi	6 000	1 170	1 100
Izdevumi, t.sk.	169 996	178 701	153 279
<i>Ēdināšanai</i>	19 689	17 960	17 017
<i>Zāļu iegādei</i>	1 223	1 415	1 614
<i>Mīkstā inventāra un mācību līdzekļu iegādei</i>	2 168	2 088	2 741
<i>Biroja preču un inventāra iegādei</i>	815	629	1 403
<i>Personāla atlīdzības</i>	121 559	133 285	116 467
<i>Komunālie pakalpojumi</i>	14 128	12 221	10 274
<i>Remontdarbiem un materiālu iegādei</i>	8 884	9 497	2 495
<i>Citi ar iestādes darbības nodrošināšanu saistīti izdevumi</i>	1530	1606	1268
Pamatkapitāla veidošana	0	658	998

Izsakot visus Strazdes BSAC darbības nodrošināšanai, bērnu uzturēšanai un rehabilitācijai izlietos finanšu līdzekļus (bez ziedojumiem un kapitālieguldījumiem) 2016. gadā uz vienu bērnu, tie veido **10 033 EUR gadā**⁴⁷.

2.8. Aizbildņi, audžuģimenes, adoptētāji un viesģimenes Talsu novadā

Talsu novadā 2017. gada 12. aprīlī bija 18 aizbildņi, deviņas audžuģimenes, 17 adoptētāji un divas viesģimenes, kas nodrošina pakalpojumu ģimenes vidē bez vecāku gādības palikušiem bērniem un bāreņiem. 2017. gada 6. jūnijā Talsu novada audžuģimenēs bija 10 Talsu novada un 10 citu pašvaldību bērni. Detalizētu informāciju par audžuģimeņu, viesģimeņu, adoptētāju un aizbildņu skaita izmaiņām skatīt 8. tabulā.

⁴⁷ Saskaņā ar Strazdes BSAC Pārskatu par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2016. gadā vidējie izdevumi uz bērnu ir 865 EUR mēnesī.

Tabula 8

Audzūgimeņu, aizbildņu un adoptētāju skaits Talsu novadā⁴⁸

	2014. gada 31. decembrī	2015. gada 31. decembrī	2016. gada 31. decembrī	2017. gada 31. martā
Audzūgimeņu skaits	5	6	9	9
Viesģimeņu skaits	1	6	2	2
Aizbildņu skaits	18	15	13	5
Adoptētāju skaits	4	9	4	4

Pēdējos trīs gados vērojams neliels audzūgimeņu skaita pieaugums un aizbildņu un adoptētāju skaita samazināšanās, kas rosina domāt, ka līdz šim pašvaldības veiktie jaunu aizbildņu, audzūgimeņu un adoptētāju piesaistīšanas pasākumi nav pietiekami efektīvi. Tas, savukārt, norāda uz nepieciešamību izvēlēties citu pieeju un stratēģiju sabiedrības uzrunāšanai.

Audzūgimeņu un aizbildņu skaita palielināšanai Talsu novadā ir izstrādāti informatīvie izdales materiāli, kas interesentiem pieejami sociālā dienesta telpās. Individuāli tiek uzrunātas ģimenes, kuras spētu pildīt audzūgimenes vai aizbildņa pienākumus. Tāpat arī notiek līdzdalība pasākumos un semināros, kuros tiek runāts par bērnu ārpusģimenes aprūpi, skaidrojot audžuvecāku un aizbildnības būtību. Ikgadēji tiek organizēta Bāreņu svētdiena.⁴⁹

⁴⁸ Talsu novada Sociālais dienests, informācija uz 2017.gada 12. aprīli.

⁴⁹ Talsu novada Sociālais dienests, informācija uz 2017.gada 12. aprīli.

3. Priekšlikumi Strazdes BSAC reorganizēšanai

Nodaļā sniegti priekšlikumi Strazdes BSAC reorganizēšanai 5 gadu termiņā (līdz 2022.gadam), t.sk. piedāvātas alternatīvas ēkas turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, iekļauti iespējamie risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem, bērnu pārvietošanai un personāla resursu turpmākai izmantošanai, īstenojamās reorganizācijas laika grafiks ar atbildīgajiem un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Reorganizācijas plāna izstrādātāji vērš uzmanību, ka, veicot būtiskas izmaiņas bērnu aprūpes formā, personāla nodarbinātībā un infrastruktūrā, nepieciešams izvērtēt iespējamus riskus (biežāk sastopamos riskus skatīt 4. pielikumā). Priekšlikumi Strazdes BSAC reorganizēšanai vērsti uz bērnu labklājības veicināšanu viņu labākajās interesēs.

3.1. Risinājums Strazdes BSAC ēkas turpmākai izmantošanai

Pamatojoties uz faktu, ka Talsu novadā samazinās deklarēto iedzīvotāju skaits (2015. gada 1. janvārī Talsu novadā dzīvoja 32 366 iedzīvotāji, 2017. gada 1. janvārī – 30 753 iedzīvotāji) un bērnu skaits, kas palikuši bez vecāku gādības (Strazdes BSAC sociālās aprūpes pakalpojumu šobrīd saņem tikai 13 bērni), reorganizācijas plāna izstrādātāji rosina institūcijas pilnīgu pārveidošanu SBSP sniegšanai.

Strazdes BSAC un Talsu novada pašvaldība ir izteikusi šādas ieceres Strazdes BSAC ēkas turpmākai izmantošanai pēc institūcijas reorganizācijas:

- 1. alternatīva.** Saglabāt esošo “jauniešu māju”;
- 2. alternatīva.** Saglabāt esošo “krīzes istabu” bērniem, sievietēm, sievietēm ar bērniem, pārveidojot par ģimenes atbalsta centru;
- 3. alternatīva.** Izveidot pakalpojumu “atelpas brīdis”;
- 4. alternatīva.** Esošās “jauniešu mājas” vietā izveidot dzīvokli specializētai audžuģimenei;
- 5. alternatīva.** Izveidot dienas centru personām ar GRT (pašreizējā ēdamzālē);
- 6. alternatīva.** Izveidot piecus grupu dzīvokļus personām ar GRT;
- 7. alternatīva.** Izveidot specializēto darbnīcu personām ar GRT (pašreizējā ēdamzālē);
- 8. alternatīva.** Pārdot ēku pašvaldības nekustamo īpašumu izolē un iegūtos līdzekļus izmantot SBSP attīstīšanai;
- 9. alternatīva.** Iznomāt ēku uzņēmējiem/sociālajai uzņēmējdarbībai (piemēram, piedāvāt viesnīcu pakalpojumus).

Izvērtējot pašvaldības intereses un darbinieku kapacitāti, reorganizācijas plāna izstrādātāji rosina Strazdes BSAC ēkas turpmākai izmantošanai izvēlēties **2., 3., 6., 7. alternatīvu** - izveidot piecus grupu dzīvokļus un specializētās darbnīcas (dažādas ieejas), nodrošinot personām ar GRT sociālo prasmju apguvi dzīvesvietā un dienas aizņemtības iespējas, kā arī izveidot ģimenes atbalsta centru, kurā tiktu sniegti īslaicīgas sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumi ģimenēm un bērniem, t.sk. “atelpas brīža pakalpojums” ģimenēm, kuras audzina bērnus ar FT, kā arī audžuģimenēm un aizbildņiem. Ieguldījumi SBSP infrastruktūrā būtu samērīgi ar plānotajiem ieguvumiem, jo novērstu vajadzību bērniem dzīvot institūcijā, un pieļautu resursu pārvirzīšanu no institūcijām uz jauniem pakalpojumiem, lai nodrošinātu ilgtspēju.

3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem

Saskaņā ar BTAL⁵⁰ **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP saskaņā ar bērna individuālajām vajadzībām.** Saskaņā ar Standartiem (7. standarts) bērna ārpusģimenes aprūpes vietā bērnam ir jābūt iespējai nezaudēt saikni ar savu sociālo vidi (vecvecāki, tantes, tēvoči, draugi, skola, bērnudārzs u.c.).

Šobrīd Talsu novada pašvaldības bērni atrodas dažādās bērnu aprūpes institūcijās: VSAC “Liepāja” – 4 un VSAC “Rīga” – 1 bērns. Saskaņā ar bāriņtiesas sniegto informāciju 3 no 4 bērniem VSAC “Liepāja” ir ievietoti uz vecāku iesnieguma pamata, tāpēc primāri būtu jāveic sociālais darbs ar bērnu bioloģisko ģimeni, lai veicinātu bērna un ģimenes atkalapvienošanos. Savukārt 1 VSAC “Liepāja” un 1 VSAC “Rīga” bērns ir juridiski brīvs, tāpēc būtu nepieciešams veicināt šo bērnu adopciju.

Apakšnodaļā iekļautas reorganizācijas plāna izstrādātāju rekomendācijas infrastruktūras pielāgojumiem, kā arī izvērtēts alternatīvu ekonomiskais pamatojums (detalizētus aprēķinus skatīt 5. pielikumā). Ieguldījumi infrastruktūras atjaunošanai/izveidei un iespējamās izmaksas ir vidējās tirgus cenās Talsu novadā un Latvijā kopumā, kā arī SIA “AC Konsultācijas” ekspertu pieņēmumos un pieredzē pamatoti.

1. alternatīva – pielāgot un izmantot “jauniešu mājas” pakalpojuma sniegšanai pašvaldības īpašumā esošu trīsistabu dzīvokli Valdemārpilī, kur pakalpojumu varētu nodrošināt 3 jauniešiem.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **400 EUR/m².**

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei – **26 144 EUR/gadā.**

⁵⁰ Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **8 714 EUR/gadā**.

2. alternatīva – pielāgot un izmantot “jauniešu mājas” pakalpojuma sniegšanai pašvaldības īpašumā esošu trīsistabu dzīvokli Pastendē, kur pakalpojumu varētu nodrošināt 3 jauniešiem.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **400 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei– **26 440 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **8 806 EUR/gadā**.

3. alternatīva – saglabāt “jauniešu māju” esošajās Strazdes BSAC telpās.

Iespējamie ieguldījumi infrastruktūrā – **250 EUR/m²**.

Kopējās provizoriskās izmaksas, t.sk. personālam, infrastruktūras uzturēšanai, komunālajiem maksājumiem, bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei– **26 396 EUR/gadā**.

Pakalpojuma izmaksas uz vienu bērnu – **8 742 EUR/gadā**.

3.3. Strazdes BSAC bērnu pārvietošanas plāns

2017. gada 12. aprīlī Strazdes BSAC ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēma 13 bērni. Turpmāk analizētas iespējas bērnu pārvietošanai tuvākajos piecos gados (līdz 2022. gada beigām), lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus Strazdes BSAC.

Sociālo pakalpojumu aģentūras veiktajā pētījumā “Specializētās audžuģimenes – ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā” norādīts, ka dzīve institūcijā negatīvi ietekmē gan bērna garīgo, gan fizisko attīstību. Agrīnā vecumā nonākot bērnu aprūpes centros, bērniem tiek apgrūtināta prasme izveidot dabīgu, veselīgu un stabilu piesaisti, kas veido bērna personību. Piedzīvojot šķiršanos no vecākiem, kā arī nesaņemot nepieciešamo uzmanību un rūpes ģimenē, vairumam sociālās aprūpes centros dzīvojošo bērnu tiek traumēta spēja emocionāli piesaistīties, kā rezultātā bērnam veidojas naids un agresija, nespēja uzticēties, visatļautība.⁵¹ Tāpēc **primāri Strazdes BSAC bērnu aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). **Tikai gadījumos, kad bērna**

51 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP vai “jauniešu mājā”.

Tālāk secīgi rakstīts par visām iespējām pārvietot Strazdes BSAC bērnus un nodrošināt tiem pakalpojumus ģimenes vidē vai ĢVPP/“jauniešu mājā”.

1. Bioloģiskā ģimene. Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, primāri ir risināms jautājums par Strazdes BSAC bērnu atgriešanos bioloģiskajā ģimenē.

Lai to īstenotu, būtu svarīgi pēc iespējas ātrāk veikt atkārtotu bērna un ģimenes izvērtēšanu, kā arī turpināt sociālo darbu ar ģimenēm, kurās vecākiem ir pārtrauktas, bet nav atņemtas aizgādības tiesības (5 bērni). Vajadzētu piesaistīt ģimenes asistentus, atbalsta ģimenes un pēc nepieciešamības arī speciālistus, lai viņu darba un sniegtā atbalsta rezultātā, uzlabojoties situācijai ģimenē, pēc iespējas vairāk bērni varētu atgriezties pie vecākiem tuvāko divu gadu laikā.

2. Aizbildņi, audžuģimenes, adoptētāji. Saskaņā ar BTAL 27. panta 3. punktu,⁵² šķirot bērnu no bioloģiskās ģimenes, bērnam primāri jānodrošina iespēja augt pie aizbildņa ierastajā sociālajā vidē kopā ar personām, ar kurām bērnam ir ciešs kontakts un piesaiste, audžuģimenē vai pie adoptētāja (juridiski brīvajiem bērniem).

Šobrīd Latvijā procentuāli lielākais skaits bērnu ir nodoti aizbildnībā pie vecvecākiem. Citu Eiropas valstu (piemēram, Lietuva, Grieķija, Itālija) pieredze liecina, ka kopīgās diskusijās, kurās piedalās visas bērnam pietuvinātās personas, tiek rasti iepriekš neparedzami risinājumi, veidota sadarbība un atbalsts plašākās ģimenes ietvaros, lai novērstu bērna nonākšanu institūcijā un nodrošinātu aprūpi ģimenē-paplašinātā aizbildnībā. Lai nodrošinātu bērniem aprūpi **paplašinātā aizbildnībā**, būtu nepieciešams apzināt un uzrunāt visu bērnam pietuvināto personu loku (kaimiņus, skolotājus, draugu vecākus, u.c.) un organizēt augstāk minētās kopīgās diskusijas. Pēc aprūpes aizbildnībā uzsākšanas būtu jāturpina sniegt atbalstu bērnam, aizbildnim un ģimenei kopumā. Gadījumā, ja tomēr bērnus nav iespējams atgriezt bioloģiskajā ģimenē vai nodrošināt aprūpi aizbildnībā, bērniem būtu jāpiemeklē audžuģimene vai adoptētāji.

Ja tuvāko divu gadu laikā nav iespējams īstenot nevienu no iepriekš minētajām bērna aprūpes iespējām ģimenes vidē, jārod risinājums, lai pusaudžus pārvietotu uz „jauniešu māju” (skatīt 9. tabulu).

3. “Jauniešu māja”. Atbilstoši bērnu individuālo vajadzību izvērtēšanas rezultātiem pakalpojumi “jauniešu mājā” būtu nepieciešama trīs bērniem pusaudžu vecumā.

52 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

Atzinīgi vērtējami esošās „jauniešu mājas” darba organizācijas principi, bet tā atrodas Strazdes BSAC telpās un līdz ar to atrodas pārlietu tālu no lielākajām novada pilsētām, kur jauniešiem tiek nodrošināti daudzveidīgi nepieciešamie pakalpojumi un brīvā laika pavadīšanas iespējas. Jaunas „jauniešu mājas” izveidi ārpus esošām BSAC telpām un teritorijas iespējams veikt tuvāko 2-3 gadu laikā. Atbilstoši izvēlētajai alternatīvai un izstrādātajam plānam tad būtu jāīsteno secīgi pasākumi.

Sarunās ar Strazdes BSAC jauniešiem noskaidrots, ka paši jaunieši labprāt dzīvotu Valdemārpilī, kur dzīvo viņu draugi un, kur tiek nodrošināti saturiski brīvā laika pavadīšanas veidi – sporta nodarbības Valdemārpils vidusskolas sporta zālē, pulciņi Valdemārpils Mūzikas un mākslas skolā, aktivitātes jauniešiem Valdemārpils Jaunatnes iniciatīvu centrā „Sava vieta”. Lai īstenotu šādu ieceri varētu tikt izmantots Pašvaldības īpašumā esošais trīsistabu dzīvoklis Valdemārpilī.

Tabula 9

Strazdes BSAC bērnu pārvietošanas plāns

Bērnu pārvietošana	Bērnu skaits
Bioloģiskā ģimene	pēc iespējas
Aizbildnība	pēc iespējas
Audžuģimene	pēc iespējas
Adopcija	pēc iespējas
Sasniedz pilngadību 2018.-2019. gadā	4
„Jauniešu māja”	3

Jāatgādina, ka nozīmīgi ir visu bērnu, bet īpaši pusaudžu sagatavošanas pasākumi pārejai uz alternatīvo aprūpes formu. Tā piemēram, jauniešiem būtu noteikti jāsaņem informācija par nākotnes vīziju, iespējām, risinājumiem, jānoskaidro pusaudžu gaidas un bažas, viņu viedoklis par BSAC darbiniekiem, ar kuriem jauniešiem ir uzticības pilnas un atbalstošas attiecības, jārunā par pusaudžu vēlmēm jaunās „jauniešu mājas” iekārtošanā un jāorganizē jauniešu līdzdalība telpu iekārtošanā, jāskaidro jauniešiem atbildības, kas būs citādas vai palielināsies jaunajā aprūpes formā. Līdzdalība pārejas procesa laikā palīdz jauniešiem izprast un pieņemt pārmaiņas un lēmumus, uzticēties un sadarboties, rīkoties un uzņemties atbildību par to, samazināt atkarību no pieaugušo lēmumiem un ietekmes. Tāpat, plānojot bērnu pārvietošanu, nepieciešams ņemt vērā atbalsta plānos iestrādātās rekomendācijas.

3.4. Risinājums personāla resursu tālākai izmantošanai

Pēc sarunām ar Strazdes BSAC darbiniekiem zināms, ka lielākā daļa darbinieku (14 no 15 darbiniekiem) ir ieinteresēti turpināt darbu ar bērniem. Atbilstoši darbinieku kvalifikācijai un pieredzei, divi darbinieki varētu turpināt darbu „jauniešu mājā”. Veiktajā aptaujā visi darbinieki ir norādījuši, ka labprātāk izvēlētos strādāt ar bērniem vecumā līdz 12 gadiem.

Pieņemot, ka Strazdes BSAC esošajā ēkā tiks izveidots DSPC, darbiniekiem būtu nepieciešams un iespējams pārkvalificēties SBSP sniegšanai (piemēram, personām ar GRT), kā arī sniegt sociālos pakalpojumus ģimenes atbalsta centrā. Astoņi darbinieki ir norādījuši, ka labprāt strādātu ar bērniem ar FT. Tiem darbiniekiem, kas tomēr nevēlēsies turpināt darbu sociālajā jomā, bezdarba gadījumā ir pieejami Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātie pakalpojumi.

Lai turpinātu darbu ar bērniem “jauniešu mājā” pēc Strazdes BSAC reorganizācijas, apmācības būtu nepieciešamas 2 darbiniekiem. Arī pārējiem 10 darbiniekiem, kas plāno turpināt darbu citos SBSP, būtu nepieciešama kvalifikācijas paaugstināšana (darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmas skatīt 3.pielikumā).

Nākotnē pakalpojumu sniegšanā iesaistīto darbinieku kompetencēm ir jāietver zināšanas par sadarbību ar bioloģiskajām ģimenēm, piesaistes nozīmi, specifiku darbā ar vardarbībā (t.sk. seksuālā, fiziskā u.c.) cietušiem bērniem. Lai turpinātu darbu “jauniešu mājā”, jāapgūst arī zināšanas par ģimenisku aprūpi bērniem un nepieciešamas šādas kompetences: (1) spēja nodrošināt bērnam nepieciešamo aprūpi, (2) spēja izprast bērnu un atbilstoši reaģēt, (3) spēja radīt drošu ģimenes vidi, (4) spēja stiprināt bērna saiknes, (5) spēja sadarboties, (6) spēja pilnveidoties un attīstīties.

3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks

Šajā nodaļā apkopota informācija par Strazdes BSAC reorganizācijas ietvaros veicamajām galvenajām darbībām, to izpildes termiņu un atbildīgajiem

Tabula 10

Strazdes BSAC reorganizācija – nozīmīgākās aktivitātes

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	LAIKA PLĀNS
1.	BĒRNU APRŪPE ĢIMENES VIDĒ		
1.1.	Izstrādāt plānu atbalsta nodrošināšanai bērnu bioloģiskajiem vecākiem, lai veicinātu bez vecāku gādības palikušo bērnu atgriešanu ģimenē	Talsu novada bāriņtiesa (BT), Talsu novada sociālais dienests (SD)	2017.gada 31.decembris
1.2.	Izstrādāt kopienas pakalpojumu attīstības plānu vecākiem, kuriem ir bērnu aprūpes grūtības	pašvaldības attīstības nodaļa/BT, SD	2017.gada 31.decembris
1.3.	Atkārtoti izvērtēt BSAC bērnu un ģimenes sistēmu, apzinot un uzrunājot potenciālo aizbildņu loku	BT	regulāri
1.4.	Papildus vecāku rehabilitācijas plānam atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam – ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa	SD	regulāri

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS		LAIKA PLĀNS
	konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas);			
1.5.	Veikt sociālo darbu ar bērnu un ģimeni	SD		pastāvīgi
1.6.	Izstrādāt pasākumu kopumu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai	BT/SD		2017.gada 31.decembris
1.7.	Izveidot atbalsta programmu aizbildņiem un audžuģimenēm	BT/SD		2017.gada 31.decembris
1.8.	Identificēt nepieciešamo finansējumu aizbildņu un audžuģimeņu atbalsta programmas attīstīšanai un nodrošināšanai	pašvaldības nodaļa/ BT/SD	finanšu	2017.gada 31.decembris
1.9.	Piesaistīt nepieciešamos speciālistus atbalsta programmas aizbildņiem un audžuģimenēm nodrošināšanai	pašvaldības nodaļa/ BT/SD	finanšu	2018.gada 31.decembris
1.10.	Nodrošināt rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā un audžuģimenēs ievietotajiem bērniem (piem., speciālistu konsultācijas)	SD		2022.gada 31.decembris
2.	PERSONĀLS "JAUNIEŠU MĀJAI", SBSP			
2.1.	Plānot personālu (speciālistu skaita un noslodzes aprēķins, algas aprēķins, sadarbības modelis) pakalpojumu nodrošināšanai	pašvaldības nodaļa/ BT/SD	finanšu	atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
2.2.	Piesaistīt personālu	SD		atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
2.3.	Organizēt personāla apmācības	SD		atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
2.4.	Izveidot pakalpojumu komandas un noteikt kopējus mērķus veiksmīgai bērnu aprūpei un rehabilitācijai	SD		atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
3.	TELPA, VIETA "JAUNIEŠU MĀJAI", SBSP			
3.1.	Izvēlēties vietu pakalpojumu izveidei	pašvaldība		2017.gada III cet.
3.2.	Plānot pakalpojumus (pakalpojuma vadlīnijas, izrietošās prasības telpai, prasības aprīkojumam, nepieciešamā aprūpes personāla definēšana)	pašvaldības nodaļa/SD	attīstības	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
3.3.	Identificēt nepieciešamo finansējumu pakalpojumu attīstīšanai	pašvaldības nodaļa/pašvaldības finanšu nodaļa	attīstības	atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
3.4.	Izstrādāt, izsludināt iepirkumu, slēgt līgumu (inženiertehniskajai izpētei, tehniskajam projektam, būvprojektēšanai, būvdarbiem)	Talsu novada iepirkumu komisija		atbilstoši situācijai no 2017. gada III cet.
3.5.	Veikt telpisko plānošanu un vides prasību ietveršanu "jauniešu mājas" izveidei	pašvaldības būvvalde		atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
3.6.	Veikt Inženiertehnisko izpēti, būvprojektēšanu	pašvaldības būvvalde		atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
3.7.	Veikt būvdarbus	pašvaldība		atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim

Nr.p.k.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	LAIKA PLĀNS
3.8.	Pieņemt ēku ekspluatācijā	pašvaldības būvvalde	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
4.	APRĪKOJUMS "JAUNIEŠU MĀJAI", SBSP		
4.1.	Apzināt nepieciešamo aprīkojumu "jauniešu mājas" izveidei	SD	atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
4.2.	Pieņemt lēmumu par esošā aprīkojuma turpmāko izmantošanu	SD	atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
4.3.	Sagatavot sarakstu ar iegādājamo aprīkojumu	SD	atbilstoši situācijai no 2017. gada IV cet.
4.4.	Veikt iepirkumu aprīkojuma iegādei, slēgt līgumus	pašvaldības iepirkumu komisija/pašvaldības juridiskā nodaļa	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
4.5.	Aprīkojuma piegāde	pašvaldība	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
4.6.	Aprīkojuma pieņemšana ekspluatācijā	SD	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
5.	INFRASTRUKTŪRAS IZVEIDE UN FINANSĒŠANA		
5.1.	Sagatavot projekta iesniegumu ERAF projekta līdzekļu piesaistei	pašvaldības nodaļa	attīstības 2018.gada I cet.
5.2.	Slēgt ERAF līdzfinansējuma līgumu	pašvaldības nodaļa	attīstības 2018.gada III cet.
5.3.	ERAF projekta ieviešana	pašvaldības nodaļa	attīstības atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
5.4.	Izstrādāt un ieviest pakalpojumu finansēšanas modeli	pašvaldības nodaļa; pašvaldības nodaļa	attīstības finanšu atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
6.	BĒRNU SAGATAVOŠANA UN PĀRVIETOŠANA		
6.1.	Izstrādāt plānu bērna sagatavošanai pārejai uz ģimenisku vidi vai „jauniešu māju”	BSAC	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
6.2.	Noskaidrot bērna intereses un vēlmes, veidojot „jauniešu māju” (noskaidrot, ar kuriem bērniem katrs bērns vēlas dzīvot kopā, kurš no aprūpē esošajiem darbiniekiem ir bērna piesaistes persona u.c.)	BSAC	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
6.3.	Sagatavot bērnus pārmaiņām - aprūpes modeļa maiņai	BSAC	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim
6.4.	Pārvietot uz jaunajām telpām bērnus, kuriem nav iespēja augt ģimenes vidē	BSAC	atbilstoši situācijai līdz 2022.gada 31.decembrim

3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti

Šajā nodaļā sniegta informācija par reorganizācijas ieceru īstenošanai nepieciešamo finansējumu un piesaistāmiem finansējuma avotiem, domājot par finansējuma piesaistes iespējām personāla

kvalifikācijas paaugstināšanai, atbalsta programmas izveidei un sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai.

Saskaņā ar Rīcības plānu deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam ĢVPP infrastruktūras izveidei no ERAF indikatīvi tiek plānoti 21 300 EUR uz 1 bērnu un “jauniešu mājas” izveidei – 10 000 EUR uz 1 bērnu, kā arī no pašvaldības un ESF fondiem ir pieejams atbalsts aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai. No ekonomiskās lietderības viedokļa izdevumi aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju piesaistīšanai ir mazāki un ieguvumi ir lielāki, šo alternatīvās aprūpes formu padarot ilgtspējīgāku.

Tabula 11

Reorganizācijai nepieciešamais finansējums

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
Pasākumu kopums potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju skaita palielināšanai	Atbilstoši veicamajiem pasākumiem/detalizētam pasākumu plānam	Līdz 2022. gadam nepieciešams organizēt motivējošus, konsultējošus un izglītojošus pasākumus un piesaistīt jaunas audžuģimenes, aizbildņus un adoptētājus (skatīt 3.3.nodaļu).	--	Projekta līdzekļi Pašvaldības budžets
Sociālais darbs	Saskaņā ar darba plānu	Nepieciešams veikt sociālo darbu, lai veicinātu bērnu atgriešanos pie vecākiem.	--	Pašvaldības budžets ⁵³ Projekta “Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās” līdzekļi
Darbinieku prasmju pilnveide	120 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka apmācības ĢVPP sniegšanai (t.sk. darbam “jauniešu mājā”) ilgst vidēji 3 dienas un izmaksā 40 EUR dienā.	--	Projekta līdzekļi Privātie līdzekļi Pašvaldības budžets
Darbinieku pārkvalificēšana	400 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka 2. profesionālās kvalifikācijas līmeņa apmācības “Sociālā aprūpe” izmaksā vidēji 400 EUR/480h.	--	Pašvaldības budžets Projekta līdzekļi
Atbalsts bērniem (aprūpe ģimenes vidē)	1200 EUR/gadā bērnam	Pieņemot, ka dažādi rehabilitācijas pakalpojumi (piemēram, attīstošā pedagoga un psihologa konsultācijas, psihoterapija, kanisterapija, reitterapija) izmaksā vidēji 25 EUR/nodarbība un bērnam ir nepieciešamas vismaz 4	--	Pašvaldības budžets

53 Pašvaldības Sociālā dienesta līdzekļu ietvaros

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
		nodarbības mēnesī.		
Bērnu pārvietošana	saskaņā ar detalizētu pārvietošanas plānu	Bērnu pārvietošanas plānā iekļaut, ka ir jāņem vērā bērna vēlmes telpu dizainam, bērns jāiesaista telpu iekārtošanā, kā arī bērns pie jaunajām telpām jāpieradina pakāpeniski.	--	Pašvaldības budžets Strazdes BSAC budžets
Aprīkojuma pārvietošana	saskaņā ar detalizētu pārvietošanas plānu	Izstrādājot aprīkojuma pārvietošanas plānu un sagatavojot turpmāk izmantojamā aprīkojuma sarakstu, nepieciešams ņemt vērā inventāra nolietojumu, mūsdienīgumu, kā arī to, vai tas ir piemērots bērnu vecumam un dzimumam. Aprīkojuma pārvietošanā nepieciešams iesaistīt bērnus.	--	Pašvaldības budžets Strazdes BSAC budžets
Dzīvokļa atjaunošana (Valdemārpilī)	28 800 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85% >15%	ERAF līdzekļi Pašvaldības budžets ETS LEADER
Dzīvokļa atjaunošana (Pastendē)	34 000 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85% >15%	ERAF līdzekļi Pašvaldības budžets ETS LEADER
Jauniešu mājas atjaunošana (esošajā Strazdes BSAC ēkā)	19 000 EUR	Skatīt 3.2. nodaļu.	<85% >15%	ERAF līdzekļi Pašvaldības budžets ETS LEADER
SBSP sniegšanai (esošajā ēkā)	246 075 EUR	Skatīt 2.6. nodaļu.	<85% >15%	ERAF līdzekļi Pašvaldības budžets ETS LEADER

Daļu reorganizācijas veikšanai nepieciešamo izdevumu, kas saistīti ar darbinieku kvalifikācijas celšanu, atbalsta programmas izveidošanu un finansēšanu aizbildņiem un audžuģimenēm, bērnu un aprīkojuma pārvietošanu, būtu iespējams segt no Projekta, pašvaldības vai Strazdes BSAC budžeta līdzekļiem. Savukārt, izdevumus, kas saistīti ar infrastruktūras atjaunošanu un izveidi, būtu iespējams daļēji segt no pašvaldības budžeta un daļēji no ERAF, ETS un/vai LEADER. Atsevišķos gadījumos iespējams izmantot publisko vai privāto fondu, NVO un reliģisko organizāciju līdzekļus vai dažādus ziedojumus.

Uz **ERAF līdzekļiem** var pieteikties pašvaldības, vai to izveidotas iestādes, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi. Būtiski, ka pašvaldības ir plānošanas reģionu sadarbības partneris 9.2.2.1. pasākuma ietvaros, kā arī reorganizācijas risinājumi, kam plānots piesaistīt ERAF finansējumu, ir iekļauti KPR DI plānā. Kopējais projekta finansējums (visiem plānošanas reģioniem) plānots 41,5 milj. EUR

apmērā, t.sk. ERAF līdzfinansējums 35,3 milj. EUR apmērā (t.i., līdz 85%). Līdz ar to vismaz 15% no kopējā projekta finansējuma pašvaldībai jāparedz no saviem budžeta līdzekļiem.

Projektu atlase tiks organizēta ierobežotas projektu iesniegumu atlases formā un noritēs no 2018. gada 1. janvāra līdz 31. decembrim. Ja plānošanas reģionu DI plānus LM izveidotā Sociālo pakalpojumu attīstības padome apstiprina pirms 2018.gada 1. janvāra, projektu iesniegumu atlasī izsludina uzreiz pēc plānošanas reģionu DI plānu apstiprināšanas. Plānotais projektu īstenošanas laiks ir līdz 2022.gada decembrim.⁵⁴

“Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam (turpmāk – ETS): Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma (LV-LT). Programmas sociālo pakalpojumu un infrastruktūras attīstībai atbilstošais tematiskais mērķis ir „Sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju”, kura ietvaros paredzēts uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus sociālās integrācijas sekmēšanai, kā arī uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās. Specifiskais mērķis ir uzlabot sociālo pakalpojumu pieejamību un efektivitāti.⁵⁵ Maksimālais iespējamais finansējums vienam projektam ir 700 tūkst. EUR. Atbalsta intensitāte ir līdz 85% apmērā no attiecināmajiem izdevumiem.⁵⁶ Indikatīvajās atbalstāmajās aktivitātēs ir iekļaujama arī **infrastruktūras un aprīkojuma attīstība, kas nepieciešama sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai.**

Finansējuma saņēmēji var būt:

- nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas,
- plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes,
- NVO,
- sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas.⁵⁷

LEADER. LEADER programmas ietvaros plānošanas periodā 2014.-2020.gadam finansiālais atbalsts sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai tiek sniegts apakšprogrammā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" (apakšpasākuma kods – 19.2.) aktivitātē

54 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 871 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi". <http://likumi.lv/doc.php?id=287725>

55 European Regional Development Fund. Interreg Latvia-Lithuania.3.1. To improve accessibility and efficiency of social services <http://latlit.eu/3-1-to-improve-accessibility-and-efficiency-of-social-services/>

56 LV-LT programmas mājas lapa, Annoucement for the 2nd call for proposals. <http://latlit.eu/calls-for-proposals/2nd/>

57 Detalizētāka informācija: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības aģentūra (2016). Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020.gadam. http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/latvijas_lietuvas_parrobezu_sadarbibas_programma/?doc=18274 un Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020. <http://latlit.eu/>

"Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas". Atbalsts tiek sniegts atbilstoši vietējās attīstības stratēģijai, un ietver vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanu, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu (tostarp apmācību un interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošanu. Maksimālais finansējums vienam projektam ir 50 tūkst. EUR, atbalsta intensitāte ir 70% apmērā no kopējām attiecināmām izmaksām (sabiedriskā labuma projektam – līdz 90%⁵⁸; kopprojektam – līdz 80%).⁵⁹

Uz atbalstu var pieteikties juridiska (tostarp biedrība un vietējā pašvaldība) vai fiziska persona, kas īstēnos sabiedriskā labuma projektu.

58 Sabiedriskā labuma projekts - projekts, kurā plānotajam mērķim nav komerciāla rakstura un tas nav kvalificējams kā valsts atbalsts. Par sabiedriskā labuma projekta rezultātu netiek prasīta samaksa.

59 Aktivitātes īstenošanas nosacījumi: 2015. gada 13. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 590. Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" <http://likumi.lv/ta/id/277447-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-lauku-attistibai-apakspasakuma-darbibu-istenosana-saskana>

Kopsavilkums un rekomendācijas

Strazdes BSAC reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bērniem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus Strazdes BSAC, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu sabiedrībā balstītos pakalpojumos, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei. Reorganizācijas plānā ir aktualizēta nepieciešamība pēc tādas bērnu aprūpes, kas atbilst bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām.⁶⁰

Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Pašvaldībai ir nepieciešams veikt darbu ar bioloģiskajām ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos tajās, izstrādāt plānu darbam ar riska ģimenēm, lai veiktu preventīvu darbu un mazinātu iespēju, ka bērni nonāk ārpusģimenes aprūpē, kā arī izstrādāt plānu jaunu audžuģimeņu piesaistīšanai un aizbildņu skaita palielināšanai.

Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma "jauniešu mājā".

Pašlaik Talsu novadā tiek veikts mērķtiecīgs sociālais darbs ar riska ģimenēm – pēdējos divus gadus pašvaldībā tiek sniegti ģimenes asistenta pakalpojumi ar mērķi mazināt risku bērnu šķiršanai no bioloģiskajām ģimenēm. Pašvaldības iecere ir Projekta laikā samazināt ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaitu par 79% un izveidot **"jauniešu māju" trīs bērniem**. Vienlaikus pašvaldība plāno veikt sociālo darbu ar bioloģiskajām ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos tajās.

Strazdes BSAC esošajā ēkā Kāķīšos pašvaldības iecere ir izveidot **SBSP**, kuros tiktu sniegta sociālā aprūpe un rehabilitācija ģimenes atbalsta centrā, grupu dzīvokļos un specializētā darbnīcā personām ar GRT. Plānojot alternatīvo pakalpojumu izveidošanu un finansiālo ieguldījumu esošās infrastruktūras uzlabošanai vai piemērošanai, jāņem vērā ekonomiskais izdevīgums un efektivitāte, kā arī attīstīto SBSP ilgtspēja.

SECINĀJUMI UN REORGANIZĀCIJAS PLĀNU IZSTRĀDES EKSPERTU REKOMENDĀCIJAS

Sociālais darbs ar bioloģiskajām ģimenēm

Lai pēc iespējas **novērstu bērna izņemšanu no ģimenes**, būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus*⁶¹ *ģimenēm* ar vidējiem un augstiem riskiem⁶². Specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz

60 ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcija

61 Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi), vecāku atbalsta un izglītojošās

pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā būtu jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana bioloģiskajā ģimenē. Attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

Savukārt, gadījumos, kad bērna bioloģiskajiem vecākiem ir atņemtas aizgādības tiesības, ir jāplāno bērna ievietošana ģimenes vidē: pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī jāveicina bērnu adopcija. Ja tomēr bērniem pakalpojumu ģimenes vidē nav iespējams nekavējoties nodrošināt, tad bērniem rekomendējams nodrošināt pakalpojumus ģimenes atbalsta centrā ar īslaicīgu izmitināšanu (līdz sešiem mēn.), kamēr tiek veikts sociālais darbs ar bioloģisko ģimeni, lai bērni atgrieztos pie vecākiem vai tiek atrasta patstāvīga alternatīvā aprūpe ģimenes vidē. Tikai tad, ja bērna vajadzībām nav piemēroti iepriekš minētie pakalpojumi, rekomendējama aprūpe “jauniešu mājā”.

Rekomendācijas:

- Attīstīt un īstenot preventīvus pasākumus, lai novērstu bērnu izņemšanu no ģimenes;
- Nodrošināt multidisciplināru atbalstu riska ģimenēm un ģimenēm, kurām ir pārtrauktas aizgādības tiesības – ģimenes asistents, atbalsta vai mentoru ģimene, specializētas programmas atkarīgiem vecākiem, vecākiem ar sociālo prasmju trūkumu, vecākiem ar GRT un FT;
- Nodrošināt atbalstu ģimenēm krīzes situācijās, veidojot krīzes izbraukuma komandas;
- Papildus vecāku rehabilitācijas plānam, atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam - ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas);
- Attīstīt bērna un vecāku kopīgu konsultēšanu (piemēram, Terra spēle, Marte Meo, Ģimenes sapulces) un kopīgas nodarbības grupās (sociālo prasmju, saskarsmes, kompetenču paaugstināšanas u.c.).

Aizbildnība

Bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, primāri būtu jāpaliek savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem un ierasto ikdienas dzīvi – t.i. *aizbildnībā*. Šajā gadījumā

programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās intervences.
62 Riska novērtēšanas kritērijus skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.10372.pielikumā.

pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Rekomendācijas:

- Attīstīt paplašinātās aizbildnības institūtu (kaimiņi, skolotāji, draugu vecāki, u.c.);
- Atkārtoti izvērtējot bērna un ģimenes situāciju, apzināt un uzrunāt iespējamus aizbildņus;
- Nodrošināt apmācības un psihosociālu atbalstu aizbildņiem;
- Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā ievietotajiem bērniem.

Audzūģimenes

Audzūģimene ir starptautiski atzīta par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam/iem. Jebkurš ieguldījums audzūģimeņu kustības attīstīšanā un atbalsta pakalpojumos būs ieguldījums bērna veiksmīgā rahabilitācijā un attīstībā, nodrošinot bērna iekļaušanos sabiedrībā.

Rekomendācijas:

- Izstrādāt stratēģiju audzūģimeņu, aizbildņu, adoptētāju un viesģimeņu skaita palielināšanai Talsu novadā, kurā paredzēti atbalsta pasākumi audzūģimeņu aktivitātes veicināšanai un papildus finansiāls atbalsts bērna aprūpei.
- Talsu novadā ir nepieciešams īstenot informatīvus pasākumus (kampaņas, seminārus) ar bāriņtiesas, Sociālā dienesta un pašvaldības pārstāvju līdzdalību, lai uzrunātu iedzīvotājus un informētu par viņu iespējām kļūt par audzūģimeni, aizbildni, būt par bērna adoptētāju vai viesģimeni.
- Nodrošināt atbalstu (t.sk. finansiālu) bērniem, kas saņem aprūpes pakalpojumu ģimenes vidē (aizbildnībā, audzūģimenē), lai nodrošinātu viņu vajadzībām atbilstošu sociālo rahabilitāciju (piemēram, psihoterapija, kanisterapija, smilšu spēļu terapija u.c.).
- Attīstīt un pilnveidot atbalsta programmu audzūģimenēm⁶³.

63 Kopumā attīstīt atbalsta pasākumus aizbildņiem, audzūģimenēm, adoptētājiem un viesģimenēm, nodrošinot nepieciešamos pakalpojumus:

- ✓ atbalsta grupas pieaugušajiem un bērniem kopā ar pieaugušajiem;
- ✓ tikšanos organizēšana bērniem ar bioloģiskajiem vecākiem speciālistu klātbūtnē neitrālā vidē;
- ✓ konsultācija ar sociālo darbinieku, sociālo pedagogu, psihologu un psihoterapeitu (teraspēles, smilšu terapija, ģeštalterapija, u.c.);
- ✓ speciālistu komandas atbalsta sniegšana dzīvesvietā;
- ✓ regulāri apmācību semināri 2X gadā, kuru laikā tiek pieskatīti bērni;
- ✓ konsultēšana krīzes situācijās dzīvesvietā.

Adopcija

BTAL 31(1) pants nosaka, lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi, tiek atbalstīta adopcija. Adopcija, līdzīgi kā audžuģimene, ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā bērns var pilnībā iekļauties ģimenē.

Rekomendācijas:

- Sniegt psihosociālu atbalstu potenciālajiem adoptētājiem pirmsadopcijas periodā.
- Turpināt pārskatīt un aktualizēt bērnu juridisko statusu, lai juridiski brīvie bērni tiktu iekļauti Labklājības ministrijas Adopcijas reģistrā.

“Jauniešu māja”

Pašlaik kā viens no reorganizācijas risinājumiem Talsu novada pašvaldībā ir atsevišķas dzīvokļa tipa “jauniešu mājas” izveide Valdemārpilī vai Pastendē, kurā Strazdes BSAC bērni vecumā no 15 līdz 17 gadiem apgūtu sociālās prasmes un iemaņas, kas nepieciešamas patstāvīgai dzīvei.

Rekomendācijas:

- „Jauniešu mājā” iekārtojot darbiniekus, kas attīstītu jauniešu sociālās un saimnieciskās prasmes, pildītu uzticības personas funkciju.
- Apzināt bērna labākās intereses un vajadzības, plānojot “jauniešu māju”.
- Izvēloties personālu “jauniešu mājai”, nepieciešams veikt kandidātu psiholoģiskās piemērotības izvērtēšanu darbam ar ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un padziļinātu personības izpēti, kā arī nodrošināt apmācības jau esošajiem darbiniekiem.
- Ņemot vērā pieprasījuma pēc bērnu aprūpes pakalpojuma negatīvo dinamiku, kā arī demogrāfiskās tendences, paredzēt, ka izveidoto infrastruktūru “jauniešu mājai” pašvaldība var izmantot arī audžuģimeņu atbalstam, nodrošinot audžuģimeni ar infrastruktūru, ja tiek konstatēta šāda nepieciešamība, ņemot vērā, ka pakalpojuma mērķis ir nemainīgs – nodrošināt aprūpi ārpusģimenes aprūpē nonākušajiem bērniem.

Pielikumi

1. pielikums.

Strazdes BSAC bērnu vajadzības

Tabula 12

Strazdes BSAC bērnu vajadzības saskaņā ar individuālo vajadzību izvērtējumu

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi		
1.	jauniešu mājas	4
2.	psihologa konsultācijas	10
3.	terapeitiska audžuģimene	2
4.	audžuģimene nepilngadīgām mātēm	1
5.	audžuģimene vienas ģimenes bērniem	3
6.	apmācības un iepazīšanās pasākumi potenciālajām audžuģimenēm	4
7.	Iepazīšanās un saliedēšanas pasākumi bērniem un audžuģimenēm (nometnes, pikniki)	12
8.	Atbalsta grupas audžuģimenēm	4
9.	Sociālā darbinieka/sociālā pedagoga grupu nodarbības saskarsmes prasmju uzlabošanai	6
10.	sociālā darbinieka konsultācijas par drošību	4
11.	Izglītojošas jauniešu-konsultantu nodarbības par reprodutīvo veselību	1
12.	izglītojošas sociālo darbinieku nodarbības vieglajā valodā par reprodutīvo veselību	1
13.	atbalsta grupas pusaudžiem ar uzvedības problēmām	3
14.	atbalsta grupas bērniem ar uzvedības problēmām	1
15.	preventīva un agrīna riska novēršanas programma jauniešiem ar deviantu uzvedību	1
16.	Sociālā rehabilitētāja konsultācijas pašaprūpes prasmju uzlabošanai	2
17.	sociālā rehabilitētāja nodarbības pašaprūpes prasmju uzlabošanai	2
18.	izglītojošas nometnes drošības jautājumu apguvei	3
19.	nometnes sociālo un saskarsmes prasmju uzlabošanai	5
20.	nometnes pusaudžiem ar uzvedības problēmām	2
21.	specializētas vasaras nometnes jauniešiem ar deviantu	1

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
	uzvedību	
22.	reiterapijas nodarbības	1
23.	kanisterapijas nodarbības	3
24.	mākslas terapijas nodarbības	3
25.	deju un kustību terapija nodarbības	4
26.	psihoterapijas konsultācijas	3
27.	logopēda konsultācijas	2
28.	Montesori nodarbības	1
29.	atbalsta grupas jaunajām māmiņām	1
30.	nodarbības bēbišu skolā mātēm ar mazuļiem	1
31.	atbalsta grupas vecākiem, kuri audzina pusaudžus ar uzvedības problēmām	1
32.	Apmācības speciālistiem par darbu ar hiperaktīviem bērniem	9
33.	ģimenes asistents	2
Vispārējie pakalpojumi		
34.	neklātienē vai tālmācības pamatizglītības programma	1
35.	ģimenes ārsta konsultācijas	5
36.	okulista konsultācijas	3
37.	psihiatra konsultācijas	4
38.	narkologa konsultācijas	1
39.	fizioterapeita konsultācijas	8
40.	ginekologa konsultācijas	1
41.	podologa konsultācijas	1
42.	ortopēda konsultācijas	1
43.	dūlas konsultācijas	1
44.	grupu nodarbības grūtniecēm	1
45.	karjeras konsultācijas	2
46.	skolēnu vasaras nodarbinātības pasākumi	2
47.	vizuāli plastiskās nodarbības	4
48.	deju nodarbības	2
49.	fiziskās nodarbības, izmantojot rotaļu terapiju	1
50.	teātra nodarbības	1
51.	kora nodarbības	1
52.	mūzikas skola	2
53.	ansambļa nodarbības	2
54.	mākslas skolas nodarbības	1
55.	mākslas pulciņa nodarbības	1
56.	zīmēšanas nodarbības	1
57.	mūzikas pulciņa nodarbības	2

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
58.	keramikas pulciņa nodarbības	2
59.	Nodarbības svaru zālē	1
60.	futbola nodarbības	1
61.	Florbola nodarbības	1
62.	sporta pulciņa nodarbības	5
63.	mājoklis (dzīvojamā platība patstāvīgai dzīvei)	1
64.	mentora pakalpojums	1

2. pielikums.

Darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmas

- Darbs ar mērķgrupu, mērķgrupas specifika – 4 darbiniekiem
- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem – 3 darbiniekiem
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei – 3 darbiniekiem
- Bērnu tiesību aizsardzības likums – 2 darbiniekiem
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana – 2 darbiniekiem
- Konfliktsituāciju risināšana – 5 darbiniekiem
- Stresa vadība – 1 darbiniekam
- Darbs ar bērniem ar destruktīvu uzvedību. Darbs ar grūti audzināmiem jauniešiem, sodītiem jauniešiem, atkarīgiem jauniešiem – 4 darbiniekiem
- Individuālās supervīzijas – 8 darbiniekiem
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana – 3 darbiniekiem
- Fiziska vardarbība – 1 darbiniekam
- Emocionāla vardarbība – 2 darbiniekiem
- Seksuāla vardarbība – 1 darbiniekam
- Bērnu ķermeņa valoda – 3 darbiniekiem
- Sociālā pedagoģija – 2 darbiniekiem
- Speciālā pedagoģija – 2 darbiniekiem
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.) – 4 darbiniekiem
- Brīvā laika pavadīšanas veidi – 4 darbiniekiem
- Montesori pedagoģija – 5 darbiniekiem
- Bērnu emocionālās audzināšanas grupas – 4 darbiniekiem

3. pielikums.

Strazdes BSAC darbinieku aptaujas anketa

SIA "AC Konsultācijas" Kurzemes plānošanas reģiona uzdevumā izstrādā Kurzemes plānošanas reģiona bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijas plānus. Šī aptauja tiek veikta ar mērķi iegūt informāciju par darbinieku iespējām un vēlmēm iestādes reorganizācijas gadījumā. Mūsu mērķis ir uzzināt, vai izmaiņu gadījumā darbinieki vēlētos un būtu gatavi strādāt ar bērniem ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā.

Lūdzam Jūs piedalīties šajā aptaujā un veltīt aptuveni 15 minūtes laika anketas aizpildei.

1. Lūdzu, norādiet savu dzimumu!

- Sieviete
- Vīrietis

2. Lūdzu, norādiet savu vecumu (pilnos gados)!

3. Lūdzu, norādiet, kāda ir jūsu augstākā iegūtā izglītība!

- Pamatizglītība vai zemāka
- Arodizglītība bez vidējās izglītības
- Vispārējā vidējā izglītība
- Profesionālā vidējā izglītība
- Bakalaura grāds, 1. līmeņa augstākā izglītība
- Maģistra grāds
- Cits (ierakstīt)_____

4. Lūdzu, norādiet, kādu attālumu Jūs ikdienā mērojat no mājām līdz darba vietai (km):

5. Lūdzu, norādiet, cik ilgu laiku aizņem ceļš no mājām līdz darba vietai (minūtes):

6. Lūdzu, norādiet, kādu maksimālo attālumu Jūs ikdienā būtu gatavi mērot no mājām līdz darba vietai (km):

7. Lūdzu, norādiet, ilgāko laiku, cik Jūs ikdienā būtu gatavi patērēt ceļā no mājām līdz darba vietai (minūtes):

8. Vai iestādes reorganizācijas gadījumā Jūs vēlētos / būtu gatavs (-a) strādāt ar bez vecāku gādības palikušiem bērniem un jauniešiem?

Plānots, ka pēc reorganizācijas ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ietvers ēdināšanu, veļas mazgāšanu, jo tas tiks veikts uz vietas katrā grupiņā, līdzīgi kā tas notiek mājās.

- Jā
- Nē
- Nezinu

9. Lūdzu, norādiet, ar kādu vecumu bērniem Jūs būtu gatavs strādāt ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā! (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- 0-11 mēneši
- 1-3 gadi
- 4-6 gadi
- 7-11 gadi
- 12-17 gadi
- jaukta vecuma bērni

10. Lūdzu, norādiet, vai Jūs būtu gatavs strādāt ar bērniem ar invaliditāti ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā!

- Jā
- Lūdzu, norādiet, ar kādu: _____
- Nē

11. Vai esat apsvēris kļūt par audžuģimeni?

- Jā
- Nē

12. Kādas zināšanas apmācības jums būtu nepieciešamas, lai strādātu ar izvēlēto vecuma grupu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- Darbs ar mērķgrupu, mērķgrupas specifika
- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei
- Bērnu tiesību aizsardzības likums
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana
- Konfliktsituāciju risināšana
- Stresa vadība
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana
- Fiziska vardarbība
- Emocionāla vardarbība
- Seksuāla vardarbība
- Sekstings
- Bērnu ķermeņa valoda
- Sociālā pedagoģija
- Speciālā pedagoģija
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.);

-
- Darbs ar bērniem ar destruktīvu uzvedību.
 - Darbs ar grūti audzināmiem jauniešiem, sodītiem jauniešiem, atkarīgiem jauniešiem
 - Individuālās supervīzijas
 - Brīvā laika pavadīšanas veidi
 - Montesori pedagoģija
 - Bērnu emocionālās audzināšanas grupas

Citas: _____

13. Lūdzu, norādiet, vai Jums ir citas pārdomas, ko vēlaties darīt zināmu reorganizācijas plāna izstrādātājiem!

4. pielikums.

Risku analīze

Šajā pielikumā apkopoti reorganizācijas plāna izstrādātāju identificētie ar bērnu aprūpes reorganizāciju saistītie riski, t.sk. sniedzot to izvērtējumu un pasākumu plānu risku mazināšanai.

Tabula 13

Ar bērnu aprūpes reorganizāciju saistīto risku analīze

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
1. Politiskie riski					
1.1 Nav plānošanas dokumentu, kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību Latvijā un Talsu novadā.	augsta	augsta	Lai arī Latvijā 2016. gadā ir veikts pētījums "Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā", līdz šim nav izstrādāti konkrēti normatīvie akti vai dokumenti (vadlīnijas, plāni, programmas), kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību tuvākajā laikā. ES vadlīnijās norādīts, ka nepieciešams liels atbalsts audžuģimeņu institūta stiprināšanai, attīstībai un "profesionalizēšanai". Atbildība par finanšu un psihosociālo atbalstu dalās starp pašvaldību un valsti. Finansiālā un psihosociālā atbalsta apjoms bieži nav pietiekams/pastāvīgs un īstenotās pieejas ne vienmēr dod optimālāko risinājumu.	Izstrādāt normatīvos aktus (plānošanas dokumentus, vadlīnijas, plānus), kas nosaka aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību. Uzraudzīt un organizēt metodisko vadību bāriņtiesā un sociālajā dienestā par attiecīgo programmu īstenošanu. Pieņemt lēmumu par ilgtspējīgu un vispusīgu atbalstu aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem. Pilnveidot un/vai izstrādāt stratēģiju aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai.	LM VBTAI Pašvaldība

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
2. Sociālie riski					
2.1 Diskriminējoša sabiedrības attieksme	augsta	vidēja/augsta	Izpratnes un zināšanu trūkums par sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem un labo praksi (t.sk. ārpus Latvijas) ietekmē lēmumu pieņemšanas procesu virzību (gan rezultātus, gan izpildes termiņu). Sabiedrībā ir daudz stereotipu par BSAC bērnu uzvedību, problēmām un nepieciešamo atbalstu, kas ietekmē darba metožu izvēli un pieeju, kā arī apgrūtina BSAC bērnu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā.	Plānot un organizēt informatīvās kampaņas, izglītojošus pasākumus, izmantot sabiedrisko mediju iespējas informācijas popularizēšanai (piemēram, par DI procesu, sabiedrībā balstītu aprūpes sistēmu).	LM Pašvaldība KPR (projekta “Kurzeme visiem” ietvaros)
2.2. Bērnu nevēlēšanās saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē	vidēja	vidēja	Pusaudži, kuri vairākkārt tikuši izņemti un atgriezti bioloģiskajā ģimenē, aizbildnībā, audžuģimenē, pirms adopcijas aprūpē vai adopcijā, kā arī pārvietoti no vienas institūcijas uz otru, bieži ir zaudējuši vēlmi nokļūt aizbildnībā vai audžuģimenē, jo emocionālo traumu dēļ vairs nespēj veidot ģimeniskas attiecības un izvēlas dzīvot institūcijā līdz 18 gadu	Primāri ir jāiegūst informācija un jāanalizē iemesli, kāpēc bērns nevēlas saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē. Respektēt pusaudžu vēlmes un nodrošināt aprūpi “jauniešu mājā” vai ĢVPP.	BT, SD, BSAC BT, SD, BSAC BSAC

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
			vecuma sasniegšanai. Biežāk šo attieksmi var novērot pusaudžiem. Bērni, kuriem ir regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem, cer atgriezties pie viņiem, un tas ietekmē viņu vēlmi saņemt aprūpi aizbildnībā vai audžuģimenē.	Sagatavot psiholoģiski bērnus, kas regulāri tiekas ar bioloģiskajiem vecākiem, aprūpei aizbildnībā vai audžuģimenē. Nodrošināt regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem arī aprūpes formas maiņas.	BT, SD, BSAC
2.3. Vienas ģimenes bērnu šķiršana	vidēja	vidēja	Vairāku māsu un brāļu ievietošana audžuģimenēs vai nodošana aizbildnībā mēdz būt problemātiska, jo ir salīdzinoši grūti atrast aizbildni vai audžuģimeni, kas vienlaicīgi varētu aprūpēt vairākus dažāda vecuma bērnus. Daži no iemesliem ir ierobežota dzīvesvietas platība, nepietiekams psihosociālais atbalsts un zināšanu trūkums par audzināšanas specifiku bez vecāku gādības palikušiem bērniem.	Izvērtēt konkrētā bērna vajadzības pirms tiek pieņemts lēmums par bērnu šķiršanu. Ievietot bērnus vairākās audžuģimenēs (ja ir nepieciešama bērnu šķiršana), ņemot vērā to atrašanās attālumu un bērnu iespējas komunicēt, apmeklēt vienu izglītības iestādi, kopā pavadīt brīvo laiku, regulāri satikties.	BT, BSAC, SD BT

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
2.4. Potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju atzīšana par nepiemērotiem	vidēja	vidēja	Bāriņtiesa atbilstoši savai kompetencei var atzīt aizbildņus, audžuģimenes, adoptētājus par nepiemērotiem dažādu apstākļu dēļ (piemēram, nepietiekama dzīvojamā platība un ienākumi). Esošās izglītības prasības BT vadītājiem un BT locekļiem aptver plašu kvalifikācijas loku⁶⁴, ar atšķirīgu skatījumu un zināšanām par bērna attīstību un vajadzībām, kā arī ģimenes piemērotību aizbildņa, audžuģimenes un adoptētāja statusam. Tas ir nozīmīgs aspekts, jo BT speciālists ar bāzes izglītību pedagoģijā ģimenes izvērtēšanu veiks no vienas disciplīnas skatupunkta, bet, piemēram, jurists vairāk aktualizēs juridisko aspektus un sociālais darbinieks ģimenes situācijas vērtēs no sociālo problēmu skatu punkta.	Uzlabot bāriņtiesu speciālistu zināšanas par aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju piemērotības noteikšanu. Sadarboties ar sociālo dienestu, lai risinātu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju sociālās problēmas.	VBTAI, LM SD, BT
3. Saimnieciskie riski					
Aprūpējamo skaita būtiskas izmaiņas	vidēja	augsta	Būtiskas izmaiņas (samazinājums vai pieaugums) pieprasījumā var rasties	Plānot pakalpojumu apjomu, ņemot vērā demogrāfiskās tendences, SBSP	SD

64 Bāriņtiesu likuma 10.pants nosaka, ka par bāriņtiesas priekšsēdētāju un bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku var ievēlēt personu ar otrā līmeņa augstāko akadēmisko izglītību pedagoģijas, psiholoģijas, medicīnas vai tiesību zinātnē vai zinātnes nozarei atbilstošu profesionālo (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību. Savukārt par bāriņtiesas locekli var ievēlēt speciālistu ar pirmā līmeņa (koledžas) vai otrā līmeņa augstākās akadēmisko izglītību pedagoģijā, psiholoģijā, medicīnā vai tiesību zinātnes nozarei atbilstoša otrā līmeņa profesionālo augstāko (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
ĢVPP un "jauniešu mājā"			dažādu apstākļu dēļ (sabiedrības attieksmes maiņa, preventīvais sociālais darbs, SBSP, atbalsts aizbildņiem un audžuģimenēm). Pieprasījuma samazinājuma dēļ telpas netiek izmantotas pilnībā, savukārt pieprasījuma pieauguma dēļ rodas pakalpojumam telpu platības un speciālistu iesaistes trūkums. Uzturēšanas izmaksu pieauguma dēļ sadārdzinās kopējās pakalpojuma izmaksas.	attīstības prognozi, bērnu un ģimeņu vajadzību pēc pakalpojumiem. Pieprasījuma samazinājuma gadījumā pārplānot telpu izmantošanu (piemēram, citiem pakalpojumiem, iznomāt). Pieprasījuma pieauguma gadījumā risināt jautājumu par citu piemērotu telpu nodrošināšanu, īslaicīgi iepirkt pakalpojumu no citām pašvaldībām vai risināt jautājumu par citu pašvaldību audžuģimeņu iesaisti.	SD, Pašvaldība SD, Pašvaldība un BT
4. Tehniskie riski					
4.1. Nepilnīgi vai nepietiekami plānota jaunā bērnu aprūpes sistēma	vidēja	augsta	Pietiekama laika un izpratnes trūkums ietekmē izvēlēto aprūpes sistēmu un tās organizēšanas principus, piemēram, speciālistu skaits, ikdienas darba organizācija, pietiekami finanšu resursi.	Izstrādāt metodisko materiālu pakalpojumu nodrošināšanai ĢVPP un "jauniešu mājā". Izstrādāt vadlīnijas atbalsta nodrošināšanai esošiem un potenciāliem aizbildņiem, audžuģimenēm, adoptētājiem.	LM, VBTAI LM, VBTAI BSAC, SD, BT

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				Izstrādāt vairākus risinājumus bērnu aprūpes organizēšanai, atbilstoši bērna vajadzībām.⁶⁵ Izstrādāt un ieviest detalizētu rīcības plānu bērnu aprūpes nodrošināšanai dažādās aprūpes formās (ĢVPP, “jauniešu māja”, ģimenes atbalsta centrs). Organizēt pakalpojumu nodrošināšanu atbilstoši izstrādātajam plānam.	BSAC, SD, BT SD
4.2. Būvdarbu iepirkuma rezultātu pārsūdzēšana	vidēja/ augsta	vidēja	Būvdarbu uzsākšana var aizkavēties iepirkuma rezultātu pārsūdzēšanas dēļ.	Pārliecināties par tehniskās dokumentācijas atbilstību reālajai situācijai. Izstrādāt iepirkuma dokumentāciju, īpašu uzmanību pievēršot nepārprotamu vērtēšanas kritēriju definēšanai. Īstenot procedūru saskaņā ar spēkā	Pašvaldība (iepirkumu komisija)

⁶⁵ Bērna alternatīvai aprūpei ir jābūt veidotai saskaņā ar visām citām bērna tiesībām uz izglītību, veselību, ģimenisku vidi un nediskrimināciju. Svarīgi ir nodrošināt bērniem, kuri palikuši bez vecāku gādības stabilas mājas un apmierināt viņu pamatvajadzības pēc drošas, pastāvīgas piesaistes aprūpētājiem, turklāt pastāvīga risinājuma rašana jāuzskata par galveno mērķi. Bērna individuālās vajadzības ir pamats rīcībai bērna interesēs.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				esošo normatīvu regulējumu. Īstenot iepirkuma procedūru savlaicīgi.	
4.3. Būvdarbu termiņa pagarinājuma nepieciešamība	augsta	vidēja	Nepietiekama būvdarbu kvalitāte, neparedzēti darbi, kļūdas plānošanā, aprīkojuma piegādes aizkavēšanās vai citas situācijas var radīt nepieciešamību pagarināt būvdarbu termiņu.	Ņemt vērā sezonalitāti un būvdarbu veikšanas iespēju, plānojot būvdarbu izpildi. Paredzēt līgumā rīcības neparedzētu darbu gadījumam. Ieplānot laika rezervi būvdarbu veikšanai. Lūgt savlaicīgi iesniegt detalizētu darbu izpildes plānu. Iepirkt būvuzrauga pakalpojumus.	Pašvaldība kopā ar iepirkuma komisiju
4.4. Radīto vērtību zaudēšana	zema	augsta	Force Majeur rezultātā ēkas, telpas, aprīkojums var zaudēt funkcionalitāti.	Apdrošināt ēkas, telpas, aprīkojumu pret negadījumiem.	Pašvaldība
5. Finanšu riski					
5.1. Izmaksu, t.sk. būvuzmaksu, sadārdzinājums	augsta	augsta	Izmaksu sadārdzinājums iespējams būvdarbu pieprasījuma pieauguma dēļ.	Plānot iespējamās izmaksas, ņemot vērā šā brīža tirgus cenas un iespējamo izmaksu pieaugumu. Izstrādāt detalizētu tehnisko projektu.	Pašvaldība (iepirkumu komisija)
5.2. Eiropas fondu līdzekļu izmantošanas gadījumā izmaksu neattiecināmība	vidēja	augsta	Izmaksu neattiecināmība iespējama, ja finansējums netiek izmantots atbilstoši finansējuma devēja izvirzītajām prasībām un nosacījumiem.	Izpētīt un izprast finansējuma devēja prasības un nosacījumus. Ievērot finansējuma devēja prasības finanšu izmantošanas procesā.	Pašvaldība (projektu vadītāji, īstenotāji)

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
5.3. Finansēšanas modeļa nepilnības	augsta	augsta	Finansēšanas modeļa nepilnības var rasties, ja netiek ievēroti visi normatīvie akti, iespējamais izmaksu pieaugums, kā arī nepietiekami tiek domāts par atbilstošu atlīdzības sistēmu darbiniekiem.	Plānojot budžetu, ņemt vērā spēkā esošos normatīvos aktus, izstrādātās metodikas, vadlīnijas, prasības pakalpojumu nodrošināšanai un iespējamo izmaksu pieaugumu. Reaģēt uz iespējamām izmaiņām.	Pašvaldība, BSAC, SD
6. Personāla resursu riski					
6.1 Personāla nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos	vidēja	augsta	Nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos var rasties dažādu iemeslu dēļ (piemēram, darbinieku vecums, izglītības līmenis, pieredzes trūkums, izdegšana līdzšinējā darbā, darbinieku savstarpējās saskarsmes problēmu dēļ, speciālistu un sabiedrības attieksmes stereotipu dēļ).	Noskaidrot un analizēt darbinieku vēlmes strādāt attiecīgajā pakalpojumā un tam nepieciešamo apmācību vajadzības. Nodrošināt darbinieku apmācības un atbalstu (piemēram, supervīzijas). Plānot atbilstošu finansējumu apmācību nodrošināšanai. Skaidrot darbiniekiem jauno bērnu aprūpes sistēmu. Veicināt darbinieku regulāru iesaisti kvalifikācijas celšanā. Rosināt darbiniekiem izmantot pārkvalifikācijas iespējas. Organizēt diskusijas ar darbiniekiem par vērtībām un stereotipiem, strādājot jaunajos aprūpes	BSAC un pašvaldība BSAC un pašvaldība Pašvaldība BSAC un SD BSAC un pašvaldība BSAC un SD BSAC un SD

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				pakalpojumos.	
6.2. Personāla resursu trūkums un mainība	vidēja	augsta	Personāla resursu trūkumu un mainību ietekmē darbinieku izpratnes un informācijas trūkums par jauno aprūpes sistēmu, personīgo un darbam nepieciešamo vērtību saskaņas trūkums, kultūras atšķirības, nedrošība par darba organizācijas izmaiņām, atbalsta un zināšanu trūkums, darba metožu izmaiņas, aprūpes intensitāte.	Sniegt informāciju un uzlabot izpratni par jauno aprūpes sistēmu. Organizēt pasākumus, lai mazinātu vērtību atšķirības un stereotipus. Organizēt pasākumus, lai veicinātu dažādu kultūru savstarpējo pieņemšanu. Skaidrot darba organizācijas iespējamās izmaiņas. Sniegt atbalstu un organizēt zināšanu apguvi darbiniekiem (piemēram, supervīziju formā). Veicināt jaunu darba metožu apgūšanu. Analizēt darbinieku noslodzi un veikt nepieciešamās izmaiņas darba organizācijā. Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu, lai piesaistītu labāko/profesionālāko personālu.	Darba devējs (BSAC, pašvaldība, SD)

Izmaksu aprēķini

Tabula 14

Investīcijas un infrastruktūras uzturēšanas izdevumi

Investīcijas un infrastruktūras uzturēšanas izdevumi	Mērv.	DZĪVOKLIS Valdemārpils	DZĪVOKLIS Pastende	Jauniešu māja Strazdes BSAC ēkā
Infrastruktūras platība	m ²	72	85	76
Vienreizējie ieguldījumi infrastruktūras atjaunošanai/izveidei (t.sk. dokumentācijas izstrādei, materiāltehniskā aprīkojuma iegādei, būvekspertīzes un būvuzraudzības nodrošināšanai)	EUR/m ²	400 ⁶⁶	400 ⁶⁷	250
Ikgadējā infrastruktūras uzturēšana ⁶⁸	EUR/m ²	5	5	5
Apkure (cena par 1MWh - 61,55 ⁶⁹ EUR)	KWh/m ² gadā	180	180	180
Elektroapgāde ⁷⁰ (cena par 1MWh - 120 EUR: elektrības cenas, obligātās iepirkuma komponentes, sadales pakalpojumi)	KWh/m ² gadā	50	50	50
Pārējie komunālie izdevumi ⁷¹ (ūdens, atkritumu izvešana)	EUR/bērnu gadā	70	70	70

66 Talsu novada pašvaldības aprēķini 25.05.2017.

67 Talsu novada pašvaldības aprēķini 25.05.2017.

68 Eksperta pieņēmumi

69 Talsu namsaimnieka dati.

70 Electrum piedāvājums

71 Eksperta pieņēmumi

Indikatīvās izmaksas EUR/bērnu gadā

IZMAKSAS UN INVESTĪCIJAS	Mērv.	AIZBILDNĪBA	AUDŽUĢIMENE	DZĪVOKLIS Valdemārpils	DZĪVOKLIS Pastende	JAUNIEŠU MĀJA (Strazdes BSAC ēkā)	Esošās izmaksas 2016.g
Personāla izmaksas	EUR/bērnu/ gadā	0	0	4 621	4 621	4 621	7 995
Komunālie maksājumi un uzturēšana	EUR/bērnu/gadā	0	0	593	685	621	687
Izmaksas bērnu uzturam un mīkstā inventāra iegādei	EUR/bērnu/gadā	0	2 880 ⁷²	2 300 ⁷³	2 300	2 300	1 350
Atbalsts bērna rehabilitācijas nodrošināšanai	EUR/bērnu gadā	1 200 ⁷⁴	1 200	1 200 ⁷⁵	1 200	1 200	n/a
Kopā izmaksas	EUR/bērnu/gadā	1 200	4 080	8 714	8 806	8 742	10 033

72 Pašlaik pabalsts uzturlīdzekļiem vienam audžuģimenē ievietotam bērnam ir 215 EUR mēnesī; mīkstā inventāra iegādei – 300 EUR/gadā.

73 Pieņemot, ka uzturs dienā vienam bērnam izmaksā 6,30 EUR.

74 Izmaksas rehabilitācijas nodrošināšanai vienam bērnam gadā, pieņemot, ka nepieciešamas 4 konsultācijas mēnesī un katra konsultācija izmaksā 25 EUR.

75 Izmaksas rehabilitācijas nodrošināšanai vienam bērnam gadā, pieņemot, ka nepieciešamas 4 konsultācijas mēnesī un katra konsultācija izmaksā 25 EUR.

Indikatīvās investīcijas un izmaksas alternatīvās EUR/gadā

IZMAKSAS UN INVESTĪCIJAS	Mērv.	AIZBILDNĪBA	AUDŽUĢIMENE	DZĪVOKLIS Valdemārpils	DZĪVOKLIS Pastende	JAUNIEŠU MĀJA (Stazdes BSAC ēkā)	Esošās izmaksas 2016.g
Bērnu skaits	Bērni	13	6	3	3	3	13
Darbinieku skaits	Darbinieki	0	0	1,5	1,5	1,5	18
Infrastruktūras platība	m ²	0	0	72	85	76	907
Personāla izmaksas (pieņemot, ka personāla vidējais atalgojums ir 3,8 EUR/h)	EUR	0	0	13 864	13 864	13 864	116 467
Komunālie maksājumi	EUR	0	0	1 438	1 653	1 503	4 474
Infrastruktūras uzturēšanas izmaksas	EUR	0	0	360	423	379	1 480
Uzturīdzekļi bērnam (ēdināšana un mīkstais inventārs)	EUR	0	17 280	6 900	6 900	6 900	19 671
Atbalsts bērna rehabilitācijas nodrošināšanai	EUR	15 600	7 200	3 600	3 600	3 600	n/a
Kopā izmaksas gadā	EUR	15 600	24 480	26 144	26 440	26 396	142 092
Investīcijas infrastruktūrai	EUR	0	0	28 800	34 000	19 000	246 075